

Strednodobé hodnotenie environmentálnej výkonnosti Slovenskej republiky

December 2017

Obsah

Úvod	3
1. Hlavný pokrok	4
Ozelenenie rastu	4
Implementácia environmentálnych politík	10
Medzinárodná spolupráca	20
Zmena klímy a energetika	23
Poľnohospodárstvo a životné prostredie	27
2. Tabuľka prijatých opatrení v kontexte odporúčaní OECD z roku 2011	31
3. Tabuľka s vybranými ukazovateľmi	44
4. Koordinácia spracovania a poďakovanie	45

Úvod

Od vstupu Slovenskej republiky do OECD v roku 2000 bola výkonnosť SR v oblasti životného prostredia po druhý krát zhodnotená v roku 2011 na zasadnutí pracovnej skupiny OECD pre environmentálnu výkonnosť. Závery pracovnej skupiny boli publikované ako Hodnotenie environmentálnej výkonnosti (EPR – Environment Performance Review) Slovenskej republiky, spolu s hodnoteniami a odporúčaniami.

EPR obsahuje celkovo 35 odporúčaní v oblastiach ako ozelenenie rastu, implementácia environmentálnych politík, medzinárodná spolupráca, zmena klímy a energetika, a poľnohospodárstvo a životné prostredie.

Predkladané strednodobé hodnotenie popisuje prijaté opatrenia SR v kontexte odporúčaní OECD, sumarizuje priebežný pokrok v ich napĺňaní a slúži ako základ pre spracovanie v poradí tretieho EPR Slovenska (v roku 2021, resp. 2022). Predpokladá sa tiež, že pozitívne prispeje k ďalšej diskusii o zameraní environmentálnej politiky SR.

Je možné konštatovať, že väčšina odporúčaných opatrení bola buď čiastočne alebo úplne implementovaná a viaceré z nich boli, resp. budú obsiahnuté v rozhodnutiach a legislatíve ministerstiev a vlády SR, zameraných na zlepšenie stavu a výkonnosti životného prostredia SR. Na druhej strane, niektoré z odporúčaní neboli úplne, resp. vôbec implementované. Ide najmä o oblasť environmentálnych daní a oblasti, ktoré predstavujú pre Slovensko najväčšie výzvy, teda manažment odpadov, odpadových vôd a kvalita ovzdušia. Z hľadiska piatich oblastí, v ktorých boli odporúčania formulované, možno skonštatovať, že najväčší pokrok nastal v oblasti medzinárodnej spolupráce, resp. zmeny klímy a energetiky, zatiaľ čo miernejší pokrok a priestor pre zlepšenie vykazujú zvyšné tri oblasti: ozelenenie rastu, implementácia environmentálnych politík a poľnohospodárstvo a životné prostredie.

Strednodobé hodnotenie environmentálnej výkonnosti sumarizuje vývoj v implementácii všetkých 35 odporúčaní, ktorý je rozdelený do dvoch častí. Prvá časť správy ponúka detailnejší popis hlavného pokroku v implementácii jednotlivých vybraných odporúčaní a tiež opatrenia, ktoré SR plánuje v kontexte týchto odporúčaní prijať v budúcnosti. Druhá časť sumarizuje prijaté opatrenia k zvyšným odporúčaniam, v ktorých plnení nastal menší pokrok, resp. zhodnotenie tohto pokroku nie je natoľko detailné a komplexné. Správa analyzuje tiež medzisektorové aspekty a prepojenia v tvorbe politiky životného prostredia (oblasť zdôraznenú aj v Agende 2030). Obe časti sú doplnené o hypertextové odkazy, poskytujúce podrobnejšie spracovanie relevantnej problematiky.

Tretiu časť správy tvorí tabuľka vybraných indikátorov, spracovaná Sekretariátom OECD, štruktúrovaná do piatich skupín ukazovateľov: socio-demografické; ekonomické a zahraničné; vládne príjmy a výdavky; pracovný trh, skúsenosti a inovácie; životné prostredie.

1. Hlavný pokrok

Táto časť zachytáva hlavný pokrok, prijaté a plánované opatrenia pri implementácii jednotlivých vybraných odporúčaní OECD v oblastiach ako ozelenenie rastu, implementácia environmentálnych politík, medzinárodná spolupráca, zmena klímy a energetika, a poľnohospodárstvo a životné prostredie.

Ozelenenie rastu

Odporúčanie 1: Zhodnotiť účinnosť a efektívnosť environmentálnych daní pri dosahovaní environmentálnych cieľov a ich súlad s ostatnými ekonomickými nástrojmi

Efektívnosť a účinnosť ekonomických nástrojov a poplatkov v oblasti životného prostredia sčasti hodnotí **Revízia výdavkov na životné prostredie**, publikovaná v júli 2017. Štúdiu spracoval Inštitút environmentálnej politiky (IEP) pri Ministerstve životného prostredia Slovenskej republiky (MŽP SR) v spolupráci s Útvárom hodnoty za peniaze Ministerstva financií Slovenskej republiky (MF SR). Revízia sa venuje analýze verejných výdavkov a ekonomických nástrojov, na základe ktorých definuje odporúčania a opatrenia. Opatrenia revízie sa budú postupne implementovať, na čo bude dohliadať Implementačná jednotka Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (ÚPPVII), s ktorou bude MŽP SR úzko spolupracovať.

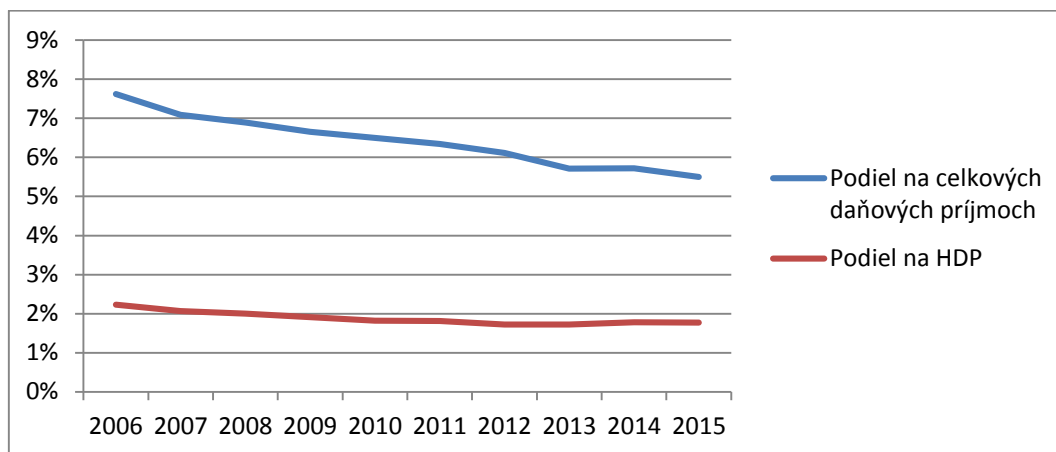
Za účinné ekonomické nástroje možno označiť opatrenia MŽP SR v odpadovom hospodárstve ako zavedenie princípu „znečisťovateľ platí“ (zákonom o odpadoch č. 79/2015 Z. z.) a plánované zvýšenie poplatkov za skládkovanie odpadu v závislosti od miery jeho vytriedenia v pripravovanej novele zákona o poplatkoch za uloženie odpadov, ktorá bude predložená vláde SR na schválenie v prvej polovici 2018.

Efektívnosti environmentálnych daní sa bude IEP venovať bližšie v roku 2018, napríklad aj v aktuálne pripravovanej **Štúdia nízkouhlíkového rastu SR** (v spolupráci so Svetovou bankou a ďalšími rezortmi). Štúdia sa venuje dekarbonizácii ekonomiky, ponúkne scenáre jej vývoja (ideálne do roku 2050) a identifikuje najefektívnejšie opatrenia z pohľadu nákladov a výnosov. Štúdia nízkouhlíkového rastu SR bude slúžiť ako podkladový dokument pre vypracovanie **Nízkouhlíkovej stratégie rozvoja SR** do roku 2030 s výhľadom do roku 2050.

Čo sa týka energetických daní, implicitná daň z využívania energií je na Slovensku druhá najnižšia v rámci EÚ a menej ako polovičná oproti európskemu priemeru. Zvýšenie (rozšírenie) environmentálnych daní, prípadne obmedzenie existujúcich výnimiek by prispelo k motivácii využívať energetické zdroje efektívnejšie. Potenciál výnosu zo zrušenia fakultatívnych oslobodení je vo výške 65 mil. EUR (viac pri odporúčaní č. 30).

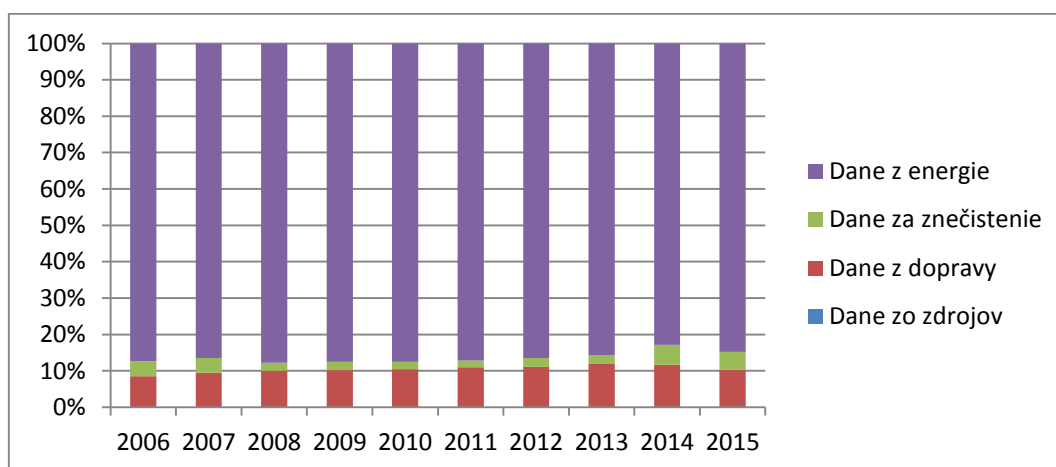
Nižšie uvedené grafy znázorňujú rozčlenenie environmentálnych daní a vývoj podielu daní s environmentálnym aspektom na HDP a celkových daňových príjmov. Účinnosť a efektívnosti jednotlivých ekonomických nástrojov a poplatkov pri dosahovaní cieľov v oblasti životného prostredia je bližšie popísaná v texte hodnotiacom pokrok v ďalších odporúčaníach pre jednotlivé oblasti: ovzdušie, zmena klímy, vodné a odpadové hospodárstvo, ochrana prírody.

Graf 1: Vývoj podielu daní s environmentálnym aspektom na HDP a na celkových daňových príjmov

Zdroj: Eurostat, Enviroportál

Graf 2: Štruktúra daní s environmentálnym aspektom

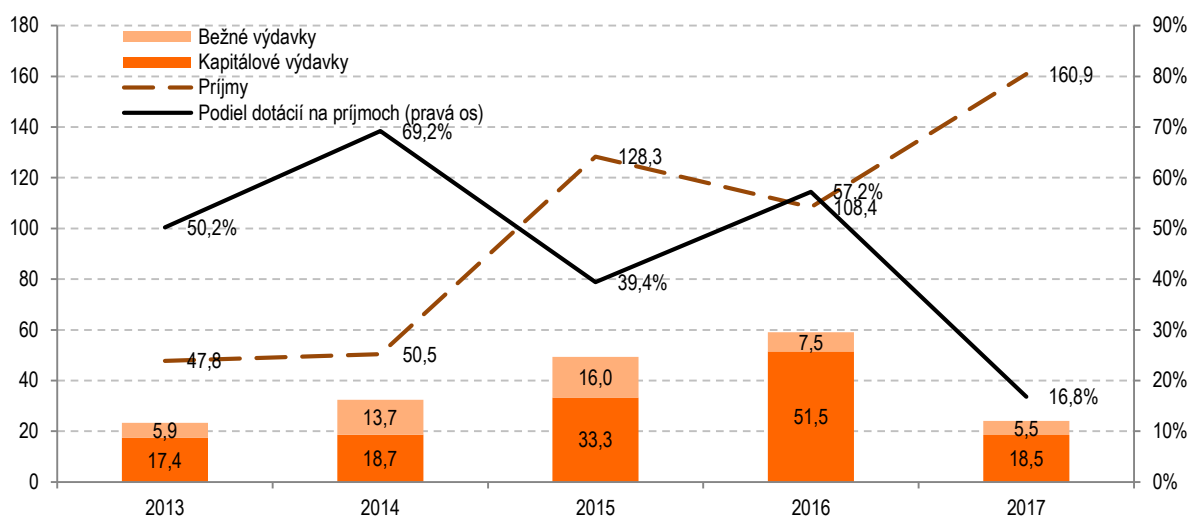
Zdroj: Eurostat, Enviroportál

Odporúčanie 3: Periodicky posudzovať pridanú hodnotu Environmentálneho fondu a Recyklačného fondu z hľadiska ich ekonomickej účinnosti a environmentálnej efektívnosti pri napĺňaní ich cieľov; zvážiť možnosti úpravy cieľov a prevádzky týchto fondov, vrátane ich postupného zrušenia

Zákonom č. 79/2015 Z. z. bol Recyklačný fond koncom roka 2016 **zrušený**. Ukončenie činnosti Recyklačného fondu znamenalo tiež zmenu spôsobu splnenia povinnosti výrobcov a dovozcov zabezpečiť zber, spracovanie a recykláciu vybraného druhu odpadu. Namiesto úhrady príspevku do bývalého Recyklačného fondu, je celý systém zabezpečenia povinností výrobcov a dovozcov zabezpečovaný priamym uplatňovaním **princípu rozšírenej zodpovednosti výrobcov** a dovozcov, a to či už individuálne alebo kolektívne, prostredníctvom organizácií zodpovednosti výrobcov.

Posúdeniu pridanej hodnoty a **revízií výdavkov Environmentálneho fondu (EF)** sa venuje tiež Revízia výdavkov na životné prostredie. Navrhuje opatrenia na **zefektívnenie prevádzky EF**. Podpore z EF dominujú dotácie. Úvery, ktoré sú pre štát efektívnejší nástroj podpory, sú momentálne pre trh neatraktívne. Revízia preto odporúča zvýšiť propagáciu úverov a zaviesť úverovo-dotačnú schému. Existuje priestor pre zlepšenie riadenia vytvorením stratégie podpory na základe prioritizácie cieľových oblastí a lepším analytickým hodnotením projektov. Vysoké percento neúspešných žiadostí predstavuje zbytočnú administratívnu záťaž, ktorú by bolo možné znížiť presnejšou špecifikáciou a vylepšením elektronického systému evidencie žiadostí.

Graf 3: Porovnanie príjmov a výdavkov (ľavá os, mil. EUR) a podiel dotácií na príjmoch Environmentálneho fondu (pravá os)

Zdroj: Štátna pokladnica

Odporúčanie 4: Posilniť kapacity na prilákanie, absorbovanie a účinnú alokáciu fondov EÚ v oblasti životného prostredia

Efektívna absorpcia alokovaných finančných prostriedkov z fondov EÚ v rámci Operačného programu Životné prostredie (OP ŽP) sa zabezpečovala najmä prostredníctvom informovania a publicity. Využitie boli možnosti priameho informovania, spolupráca s regionálnymi environmentálnymi poradenskými informačnými strediskami – konzultácie boli prioritne zamerané na podmienky poskytnutia pomoci, podmienky pre korektné vypracovanie žiadostí o NFP, podmienky týkajúce sa povinných príloh, formálne náležitosti prípravy a predkladania projektov a špecifické konzultácie projektov – odborné a legislatívne podmienky konkrétnych projektov. Spolu bolo zrealizovaných 24 konferencií a viac ako 956 workshopov, informačných seminárov, informačno-konzultačných dní či pracovných stretnutí.

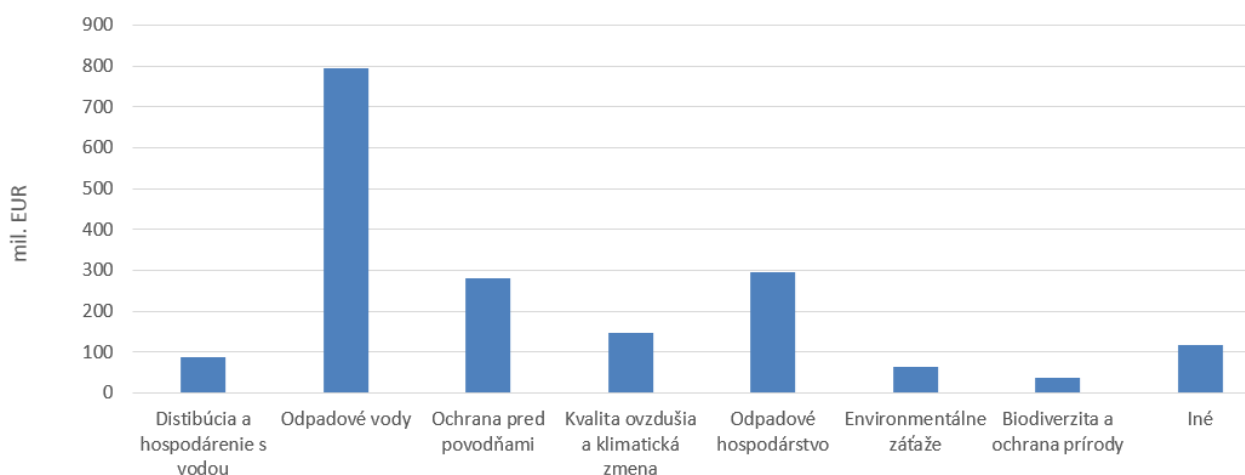
V programovom období 2007 – 2013 vykonávalo MŽP SR úlohy spojené s implementáciou OP ŽP, t. j. zodpovedalo za výkon funkcií riadiaceho orgánu pre OP ŽP a platobnej jednotky OP ŽP, avšak časť úloh ohľadom implementácie OP ŽP prešla od 1. januára 2014 na Slovenskú agentúru životného prostredia (SAŽP), ktorá pôsobila ako sprostredkovateľský orgán. V zmysle uznesenia vlády SR č. 396/2007 bol schválený počet administratívnych kapacít zapojených do implementácie OP ŽP na úrovni 160.

Pre programové obdobie 2014 – 2020 plní MŽP SR aj naďalej funkcie riadiaceho orgánu a platobnej jednotky pre Operačný program Kvalita životného prostredia (OP KŽP). Zároveň na implementácii OP KŽP sa podieľajú aj ďalšie 3 sprostredkovateľské orgány, z toho jedným z nich je opäť SAŽP. Pre toto programové obdobie bude zabezpečovať úlohy MŽP SR ako riadiaceho orgánu a platobnej jednotky OP KŽP aktuálne vyčlenených 138 administratívnych kapacít v zmysle uznesenia vlády SR č. 181/2017, a implementáciu OP KŽP na SAŽP ako príspevkovej organizácii MŽP SR 120 administratívnych kapacít. Vzhľadom na technickú náročnosť a odbornosť procesu implementácie OP KŽP, ako aj v zmysle uznesenia vlády SR č. 181/2017 je predpoklad mierneho nárastu týchto kapacít a s tým spojených pracovných miest.

V programovom období 2007 – 2013 bola na ochranu životného prostredia vyčlenená 2. najväčšia alokácia z prostriedkov EÚ po oblasti dopravy. Celkový rozpočet alokovaný v OP ŽP predstavoval 2,1 miliardy EUR, vrátane 1,8 miliardy EUR z fondov EÚ (väčšinou z Kohézneho

fondy). Finančná pomoc EÚ prispela k významným zlepšeniam v sektore vodného a odpadového hospodárstva.

Graf 4: Využitie fondov EÚ^a na investície do životného prostredia (2007 – 2013)

Zdroj: MŽP SR

V rámci OP KŽP je na programové obdobie **2014 – 2020** vyčlenených celkovo takmer **3,14 miliardy EUR** z fondov EÚ (1,86 miliardy EUR z Kohézneho fondu a 1,28 miliardy EUR z Európskeho fondu regionálneho rozvoja). Z uvedenej sumy je 13 % zameraných na oblasť odpadového hospodárstva, 16 % na oblasť vodného hospodárstva, 5 % na ochranu a obnovu biodiverzity a pôdy, 7 % na ochranu ovzdušia, 6 % na prieskum, sanáciu a monitorovanie environmentálnych záťaží. Na ochranu pred povodňami je určených 13 %, na riešenie osobitných rizík, zabezpečenia predchádzania vzniku katastrof a vyvíjanie systémov zvládania katastrof je vyčlenených 8 %, a na podporu prechodu na nízko-uhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch pripadá 30 %.

OP KŽP sa zameriava aj na podporu najmenej rozvinutých okresov v zmysle zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V novembri 2017 bola vyhlásená výzva zameraná na podporu projektov v oblasti odpadového hospodárstva v najmenej rozvinutých okresoch. Výstavba environmentálnej infraštruktúry vytvára krátkodobú zamestnanosť, zatiaľ čo jej prevádzka vedie k vzniku dlhodobějších pracovných miest. Očakáva sa, že vývoj obnoviteľných zdrojov energie a platby pre znevýhodnené oblasti takisto povedú k zvýšeniu zamestnanosti v oblasti životného prostredia.

V otázke implementácie Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru a Nórskeho finančného mechanizmu je pre obdobie 2014 – 2021 cieľom prispieť k redukcii ekonomických a sociálnych disparít v Európskom hospodárskom priestore a posilniť bilaterálne vzťahy medzi prispievateľskými a prijímateľskými štátmi prostredníctvom finančných príspevkov. Finančné zdroje sú tvorené z príspevkov Nórskeho kráľovstva, Islandu a Lichtenštajnského kniežactva. Predmetné finančné mechanizmy predstavujú v podmienkach MŽP SR jednu z možností financovania adaptačných a mitigačných opatrení v období rokov 2014 – 2021. Prioritné sektory a programové oblasti definuje tzv. Modrá kniha, pričom opatrenia vo vzťahu k zmene klímy spadajú pod Programovú oblasť č. 13 Zmierňovanie a adaptácia na zmenu klímy (Priority sectors and programme area - Blue Book: <http://eeagrants.org/layout/set/bluebook>). Správcom programu v rámci Programovej oblasti č. 13 je MŽP SR. Alokácia na program z oboch finančných mechanizmov je 16 mil. EUR a národné spolufinancovanie je v objeme 2,8 mil. EUR.

Odporúčanie 5: *Vybudovať kapacity pre ekonomickú analýzu na podporu vypracovania a implementácie environmentálnej politiky; posilniť spoluprácu medzi Štatistickým úradom SR, Ministerstvom životného prostredia SR a ďalšími zainteresovanými ministerstvami a organizáciami na vypracovaní environmentálneho účtovníctva.*

Za posilnenie analytických kapacít v oblasti životného prostredia možno označiť vytvorenie **Inštitútu environmentálnej politiky** (IEP) v júli 2016 ako nezávislého analytického útvaru pri MŽP SR. Poslaním IEP je poskytovať kvalitné a spoľahlivé analýzy a prognózy v oblasti životného prostredia pre slovenskú vládu a verejnosť. IEP sa zúčastňuje na tvorbe politik ministerstva. Pri spracovaní analýz a štúdií IEP aktívne spolupracuje s viacerými aktérmi, ako napríklad Inštitútom finančnej politiky MF SR, Útvárom hodnoty za peniaze MF SR, expertmi OECD, Svetovej banky, Medzinárodného menového fondu a ďalšími.

IEP aktuálne tiež finalizuje **Stratégiu environmentálnej politiky do roku 2030** (Envirostratégia 2030), ktorá určuje dlhodobú víziu a strategické smerovanie pre environmentálne výzvy, ktorým Slovensko čelí. Na tvorbe stratégie sa zúčastňuje viac ako 150 renomovaných expertov v siedmych medzirezortných skupinách.

Medzirezortná koordinácia a spolupráca medzi relevantnými aktérmi zdôrazňuje tiež **Agenda 2030** a jej tri piliere (ekonomický, sociálny a environmentálny), ku ktorej sa štáty OSN prihlásili prostredníctvom **cieľov udržateľného rozvoja (SDGs)**. Napriek tomu v praxi často chýba efektívna koordinácia a prepojenia medzi environmentálnymi, ekonomickými a sociálnymi politikami. Od roku 2017 koordinuje národnú implementáciu Agendy 2030 **Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (UPPVII)**. Za účelom zabezpečenia efektívnosti procesu a zavedenia osvedčených postupov bola nadviazaná spolupráca medzi UPPVII a OECD. Spoločný projekt sa zameriava na zlepšenie medziministerskej koordinácie, ktorá aktuálne prebieha v štyroch pracovných skupinách. **MŽP SR predsedá pracovnej skupine** pre výhľadové scenáre (**Foresight**).

V oblasti analýz a hodnotenia životného prostredia uskutočňuje **Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP)** v úzkej spolupráci s MŽP SR a **Štatistickým úradom SR (ŠÚ SR)** aktivity súvisiace s hodnotením uplatňovaných ekonomických nástrojov environmentálnej politiky, financovaním starostlivosti o životné prostredie z domácich i medzinárodných zdrojov, a environmentálnymi nákladmi a výnosmi na úrovni podnikov i obcí.

ŠÚ SR a MŽP SR, konkrétne jeho rezortná organizácia **Slovenský hydrometeorologický ústav (SHMÚ)**, úzko spolupracujú pri implementácii účtu emisií do ovzdušia na národnej úrovni. SHMÚ je zodpovedný za zostavenie dotazníka k tomuto účtu a ŠÚ SR zabezpečuje kontrolu a zasielanie vyplneného dotazníka do Eurostatu. Zástupcovia SHMÚ sú členmi pracovnej skupiny pre riešenie úloh environmentálnych účtov fungujúcej v rámci Národného štatistického systému SR, ktorú koordinuje ŠÚ SR. Zástupca SHMÚ sa tiež zúčastňuje spolu so zástupcom ŠÚ SR každoročných zasadnutí pracovnej skupiny k environmentálnym účtom v Eurostate. V roku 2016 bol SHMÚ udelený grant Eurostatu na zdokonalenie účtu emisií do ovzdušia (*Quality improvements of Air Emission Accounts and extension of provided time series*). Do uvedeného projektu je zapojený aj ŠÚ SR, ktorého úlohou bolo zabezpečiť výberové štatistické zisťovanie o používaní palív v domácnostiach. Projekt bude prebiehať do júla 2018.

ŠÚ SR spolupracuje s MŽP SR tiež na ďalších environmentálnych účtoch, najmä v súvislosti s poskytovaním podkladových údajov pre zostavenie týchto účtov. ŠÚ SR preberá údaje o ťažbe nerastných surovín do dotazníka za účet materiálových tokov zo zdrojov **Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ)** a tiež údaje o poplatkoch za vypúšťanie

odpadových vôd do povrchových vôd zo zdrojov Slovenského vodohospodárskeho podniku (SVP) do dotazníka za účet daní súvisiacich so životným prostredím.

Odporúčanie 6: *Zlepšiť všeobecnú inovačnú kapacitu prostredníctvom väčšej podpory vyššieho vzdelávania a medzinárodnej spolupráce v oblasti vedy a výskumu; zamerať podporu vo výskume a vývoji súvisiacom so životným prostredím na vybrané oblasti a zväžiť využitie stimulov na zvýšenie príspevku súkromného sektora v tejto oblasti; vytvoriť inovačné klustre alebo iné mechanizmy na presadenie intenzívnej spolupráce medzi verejnou správou na centrálnej a miestnej úrovni, medzinárodnými a národnými podnikmi a univerzitami a finančným sektorom s cieľom podpory rozvoja a šírenia environmentálnych technológií.*

Pre zmenu slovenskej ekonomiky smerom k udržateľnému rastu založenému na zvyšovaní inovačnej schopnosti a excelentnosti vo výskume a inováciách bola 9. apríla 2013 zriadená Rada vlády pre vedu, techniku a inovácie. Ide o poradný a koordinačný orgán vlády SR pre oblasť vedy, techniky a inovácií, ktorý má nadrezortný charakter a na jej čele stojí premiér SR. Má 23 členov a jej členom je aj MŽP SR zastúpené ministrom.

Na základe činnosti Rady vlády pre vedu, techniku a inovácie schválila vláda SR v novembri 2013 **Stratégiu výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR (RIS3)**, strategický materiál na roky 2014 – 2020. RIS3 bola vytvorená na základe analýzy silných a slabých stránok SR, skutočných výskumných a hospodárskych kapacít (analýza vedy a techniky, podnikateľského prostredia, exportných trendov). Priority výskumu a vývoja vychádzajú z programu Horizont 2020.

Stimulom pre rozvoj inovatívnych riešení a partnerstiev by mala byť tiež vlajková iniciatíva MŽP SR „**Transition to the Green Economy (T2gE)**“ v rámci ktorej bol spustený tzv. „**Bratislavský proces pre zelenú ekonomiku (BGEP)**“, obe v roku 2016. Tieto iniciatívy vytvorili priestor a základ pre vznik tzv. „Informačno-vzdelávacej platformy pre podporu prechodu na zelené hospodárstvo“ (<https://www.enviroportal.sk/zelene-hospodarstvo>). Cieľom platformy je zhromažďovanie a zdieľanie informácií relevantných k podpore prechodu na zelenú ekonomiku pre podnikateľskú sféru, prezentácia a šírenie princípov a príkladov praktických riešení a osvedčených postupov a pre vzájomnú diskusiu otvorených otázok.

Druhým pokračovaním iniciatívy T2gE bola medzinárodná konferencia „**Driving Towards Circularity**“ (6. – 7. november 2017, Bratislava), organizovaná MŽP SR v spolupráci s Ministerstvom hospodárstva SR a UNIDO. Konferencia sa zaoberala najmä inováciami, ktoré podporujú prechod na obehovú ekonomiku v hodnotovom reťazci automobilového priemyslu a vytvorením dialógu a platformy pre výmenu názorov, najlepších postupov a nových partnerstiev medzi biznis sférou SR a inými európskymi krajinami. Na konferencii bola zverejnená spoločná štúdia IEP a OECD identifikujúca možnosti a výzvy v oblasti zdrojovej efektivity ekonomiky SR („[Making Slovakia a more resource efficient economy](#)“), a tiež ambícia Slovenska stať sa tzv. *východoeurópskym referenčným bodom pre obehové hospodárstvo (Slovakia's ambition to become a Circular Economy reference point in Eastern Europe)*.

V novembri 2016 sa v Bratislave uskutočnila konferencia „**Improved Waste Management**“, zameraná na výzvy a perspektívy odpadového hospodárstva smerom k obehovému hospodárstvu pre krajiny Vyšehradskej štvorky v nadväznosti na smerovanie Európskeho spoločenstva, na inovácie, ich využitie v podnikateľskej sfére a možnú spoluprácu s Nórskeym kráľovstvom. Okrem nórskeho partnerov sa jej zúčastnili najmä zástupcovia

ministerstiev, podnikateľskej sféry a neziskového sektoru Vyšehradskej štvorky – Česka, Maďarska, Poľska a Slovenska.

Za konkrétnu aktivitu a inovačný mechanizmus predstavený MŽP SR možno v tomto kontexte uviesť vytvorenie Zeleného vzdelávacieho fondu, ktorý bol spustený v druhej polovici roku 2017. **Zelený vzdelávací fond**¹ predstavuje systémové a dlhodobejšie riešenie a inovatívny nástroj podporujúci environmentálne povedomie a eko-edukačné projekty, na základe brainstormingu medzi biznis sférou, občianskou spoločnosťou a štátom. MŽP SR spustilo v októbri 2017 pilotnú fázu výzvy pre projekty, so zameraním na štyri hlavné oblasti: boj so zmenou klímy a nízkouhlíková mobilita (1), obehové hospodárstvo (2), kvalita života a zelená infraštruktúra (3) a eko-inovácie (4). Celková výška alokovaných financií dosiahla výšku 130 tis. EUR (90 tis. EUR pochádza zo súkromného sektora a zvyšných 40 tis. EUR od štátu), v rámci ktorých môžu žiadatelia žiadať o finančný príspevok 10 tis. EUR pre projekty s národným dopadom a 5 tis. EUR pre projekty s regionálnym dopadom. Oprávnenými prijímateľmi sú občianske združenia, neziskové organizácie, nadácie a záujmové združenia právnických osôb. Projekty bude vyhodnocovať spoločný výbor zložený zo zástupcov štátnej správy, súkromného sektora a občianskej spoločnosti na základe ich excelentnosti.

V dôsledku potreby zvyšovania efektivity produkcie a znižovania závislosti od prírodných zdrojov je potrebné investovať do inovácií na podporu zelenej ekonomiky. Prostredníctvom **programu Európskej komisie pre výskum, vývoj a inovácie Horizont 2020** majú aj slovenské subjekty možnosť uchádzať sa o podporu svojich projektov v rôznych oblastiach. Boj proti klimatickej zmene je prierezovou prioritou v celom programe Horizont 2020 a predstavuje až 35 % z celkového rozpočtu rámcového programu. Cieľom Opatrenia v oblasti klímy, životné prostredie, efektívne využívanie zdrojov a suroviny (Societal Challenge 5 – SC5) je vytvoriť spoločnosť, ktorá by efektívne využívala dostupné prírodné zdroje a vodu a bola by odolná voči zmene klímy. V oblasti SC5 bolo v programovom období 2014 – 2017 schválených 20 projektov slovenských žiadateľov z celkového množstva 122 podaných žiadostí (16,39 % úspešnosť projektov).

Pre OP KŽP platí, že v rámci výberu projektov je zohľadnený **aspekt inovatívnosti** technológií idúcich nad rámec noriem EÚ tam, kde je to uplatniteľné podľa platných právnych predpisov, prípadne budú v rámci výberu projektov zvýhodňované riešenia umožňujúce priblíženie sa, resp. napĺňanie najambicióznejších štandardov vyplývajúcich z legislatívy EÚ v danej oblasti v prípade, že legislatíva EÚ definuje rozsah hodnôt, ktoré je potrebné dodržiavať. Prioritizované sú technológie, ktoré sú v súlade s kritériami na určovanie **najlepšie dostupných techník (BAT)**.

Implementácia environmentálnych politík

***Odporúčanie 7:** Vypracovať novú environmentálnu stratégiu ako neoddeliteľnú súčasť stratégie ekonomického a sociálneho rozvoja Slovenska; zabezpečiť, aby štátna správa v oblasti životného prostredia bola stabilná, profesionálna, efektívna a otvorená a aby bola odhodlaná napĺňať ambiciózne environmentálne ciele.*

Inštitút environmentálnej politiky pri MŽP SR aktuálne finalizuje Stratégiu environmentálnej politiky SR do roku 2030 (Envirostratégia 2030).

Envirostratégia 2030 definuje víziu do roku 2030, identifikuje základné systémové problémy, nastavuje ciele pre rok 2030, navrhuje rámcové opatrenia na zlepšenie súčasnej

¹ <http://zelenyvzdelavacifond.sk/>

situácie a obsahuje aj základné výsledkové indikátory, ktoré umožnia overovať dosiahnuté výsledky. Vláde SR bude predložená na **schválenie v prvom polroku 2018**.

MŽP SR plánuje Envirostratégiu tak, aby bola zasadená do európskeho kontextu a kompatibilná so strategickými výhľadovými dokumentmi Európskej únie, a tiež s odporúčaniami od OECD. Na pripravovanú Environmentálnu stratégiu do roku 2030 budú nadväzovať konkrétne čiastkové stratégie alebo akčné plány. V súčasnosti stratégia pokrýva 14 tematických okruhov, rozdelených do troch kapitol.

Základnou víziou Envirostratégie 2030 je dosiahnuť lepšiu kvalitu životného prostredia a udržateľné obehové hospodárstvo využívajúce čo najmenej neobnoviteľných prírodných zdrojov a nebezpečných toxických látok. Bude presadzovať, aby ochrana životného prostredia a udržateľná spotreba boli súčasťou všeobecného povedomia občanov aj tvorcov politik, a aby predchádzanie a prispôsobenie sa klimatickej zmene zmierňovali na Slovensku jej následky. Envirostratégia sa bude snažiť o zmiernenie a elimináciu negatívnych dopadov iných sektorov ekonomiky na životné prostredie a jeho zložky.

***Odporúčanie 11:** Vytvoriť fórum, v rámci ktorého sa budú zástupcovia Ministerstva životného prostredia SR a mimovládnych organizácií pravidelne stretávať, so zreteľom na posilnenie dialógu a spolupráce.*

V roku 2013 bola podpísaná medzi MŽP SR a mimovládnymi neziskovými organizáciami (MNO) „**Deklarácia o spolupráci Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky a mimovládnych neziskových organizácií** pri plnení úloh rezortu životného prostredia“. Účelom deklarácie je zabezpečiť účasť MNO na plnení úloh verejnej správy, zadefinovať oblasti spolupráce, podporiť aktívnych občanov a otvorené vládnutie a podporiť verejnú diskusiu o závažných otázkach spoločnosti. Obsah deklarácie bol prerokovaný na pôde MŽP SR so zástupcami Greenpeace a EKOFÓRA. Deklarácia bola vzatá na vedomie uznesením Rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie č. 10 z 25. marca 2013.

MŽP SR umožňuje aktívnu účasť MNO pri riešení konkrétnej problematiky v strategických a koncepcných dokumentoch starostlivosti o životné prostredie v rámci tzv. „**Zelenej tripartity**“. MNO si môžu uplatňovať svoje podnety, návrhy riešení a pripomienky pri príprave a tvorbe zákonov, najmä v rámci pracovných skupín. Na webovom sídle ministerstva, ako aj na portáli právnych predpisov SLOV-LEX sa zverejňujú návrhy jednotlivých strategických a koncepcných dokumentov za účelom možnosti aktívnej účasti MNO a celej verejnosti na ich pripomienkovom procese.

MŽP SR v súlade s Dohovorom o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a o prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (Aarhuský dohovor) zabezpečuje sprístupňovanie environmentálnych informácií MNO a verejnosti, a vytvára podmienky pre ich aktívnu účasť v rozhodovacích procesoch starostlivosti o životné prostredie.

Zástupcovia občianskej spoločnosti a verejnosť boli zapojení do procesu prípravy Envirostratégie 2030. Široká verejnosť mohla zaslať pripomienky prostredníctvom online konzultácie, v rámci ktorej prišlo 729 podnetov.

Ochrana ovzdušia

Odporúčanie 12: Vypracovať nákladovo efektívne opatrenia na zníženie emisií z rastúcich sektorov (napríklad dopravy, vykurovania domácností) a znížiť potenciálne vplyvy na zdravie v mestských oblastiach.

Emisie základných znečisťujúcich látok v dlhodobom horizonte (1990 – 2015) poklesli, avšak rýchlosť poklesu sa po roku 2000 výrazne spomalila. V roku 2015 v porovnaní s rokom 2014 došlo k poklesu emisií NO_x a CO, naopak miernemu nárastu v prípade emisií PM₁₀ a PM_{2,5} a výraznému nárastu v prípade SO₂.

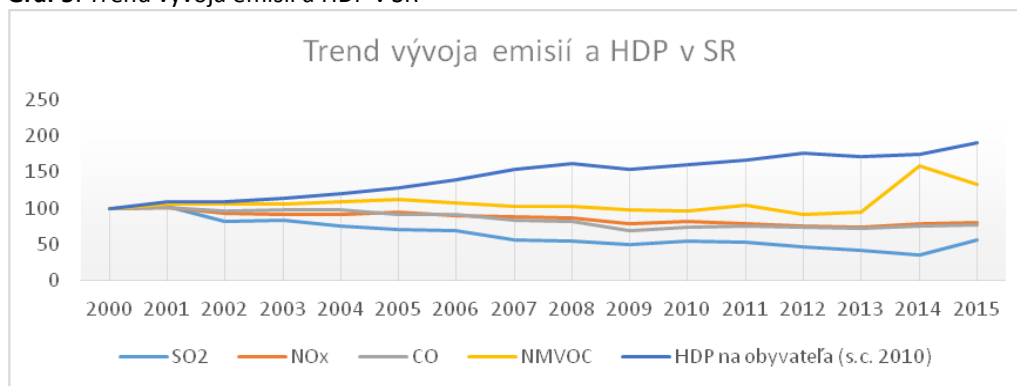
Z dlhodobého hľadiska je vývoj celkového množstva emisií NH₃ po ich výraznejšom poklese v rokoch 1990 – 2000 naďalej klesajúci.

Emisie nemetánových prchavých organických látok (NMVOC) v dlhodobom horizonte (1990 – 2000) trvalo klesali. Po roku 2000 nastal nárast emisií, následne po roku 2007 začali znova klesať a ich objem sa udržiava zhruba na rovnakej úrovni s miernymi výkyvmi v jednotlivých rokoch. V roku 2015 emisie NMVOC mierne vzrástli.

Emisie ťažkých kovov majú klesajúci trend, s výnimkou roku 2008, kedy výrazne stúpili v dôsledku nárastu objemu priemyselného odpadu, zneškodneného spaľovaním, a nárastu emisií v sektore priemyselná, komunálna a systémová energetika. Pri porovnaní rokov 2001 a 2015 bol zaznamenaný pokles emisií Pb, Cd aj Hg, dokonca v prípade emisií Cd a Hg pomerne výrazný pokles. V roku 2015 medziročne mierne stúpili emisie Cd.

Emisie perzistentných organických látok (POPs) v období 1993 – 2000 výrazne poklesli. Porovnaním rokov 2001 a 2015 došlo k poklesu emisií dioxínov a furánov (PCDD/PCDF) a k nárastu emisií polychlórovaných bifenylov (PCB) a polycyklických aromatických uhľovodíkov (PAH). Medziročne bol u emisií PCDD/PCDF zaznamenaný mierny pokles, a naopak mierny nárast zaznamenali emisie PCB a PAH.

Graf 5: Trend vývoja emisií a HDP v SR

Zdroj: SHMÚ, ŠÚ SR

Koncentrácia znečisťujúcich látok v ovzduší (najmä PM₁₀, NO_x) je v niektorých regiónoch stále vysoká a vo viacerých prípadoch prekračuje limitné hodnoty, preto ochrana ovzdušia zostáva pre Slovensko **jednou z výziev a zároveň priorit do budúcnosti**. Hlavnými pôvodcami znečistenia sú spomínaný sektor **dopravy** a **lokálne kúreniská**.

Nákladovo efektívne opatrenia pre podporu ochrany ovzdušia sú jedným z hlavných cieľov pripravovanej Stratégie environmentálnej politiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030). Taktiež časť financií Environmentálneho fondu je generovaná na základe princípu „znečisťovateľ platí“.

Konkrétnymi krokmi v oblasti znižovania emisií a podpory čistejšej dopravy sú napríklad:

- V rámci **Stratégie rozvoja elektromobility v SR** (schválená vládou SR v septembri 2015), sa uskutočňuje program na podporu predaja elektromobilov prostredníctvom štátnej dotácie na plne elektrické automobily (tzv. elektromobily), a to vo výške 5 tis. EUR a na plug-in hybridné automobily, vo výške 3 tis. EUR. Schéma podpory sa plánuje ďalej rozvinúť (v spolupráci s Ministerstvom hospodárstva a ďalšími zainteresovanými aktérmi)

- MŽP SR má v roku 2018 v pláne podporiť obce a miestne orgány pri prechode na elektromobilovú prepravu. Dotácie budú určené na nákup elektromobilov a **výstavbu nabíjacej infraštruktúry**. MŽP SR podporilo tiež zavedenie nových autobusov v Bratislave s pohonom na stlačený zemný plyn (CNG).

- V roku 2014 bola schválená **Stratégia rozvoja verejnej osobnej a nemotorovej dopravy SR** do roku 2020 s 56 opatreniami na podporu uvedených druhov dopravy. Trvalá udržateľnosť regionálnej a mestskej mobility je jedným zo základných cieľov stratégie.

V oblasti zvýšenia energetickej efektívnosti a zníženia emisií z vykurovania budov boli prijaté nasledovné opatrenia:

- V októbri 2017 bola schválená novela zákona o ovzduší z dielne MŽP SR, ktorá rieši efektívnejšie **informovanie** médií a obyvateľov **o smogových situáciách**, konkrétne opatrenia na boj proti znečisteniu ovzdušia (napr. pre stredne veľké spaľovacie zariadenia s tepelným príkonom od 1 MW až 50 MW, pre ktoré začnú v najbližších rokoch platiť prísnejšie emisné limity a ich efektívnejšie kontroly), a zriadenie **nízkoemisných zón** s povoleným vjazdom iba pre vozidlá od určitej emisnej triedy. Konkrétne pravidlá si určí mesto alebo obec všeobecne záväzným nariadením. Nasledujúca novela zákona o ovzduší bude riešiť transpozíciu smernice (EÚ) 2016/2284, ktorá ustanovuje národné redukčné záväzky na rok 2030. Pripomienkové konanie k návrhu zákona, do ktorého sa bude môcť zapojiť aj verejnosť, sa predpokladá na začiatok roka 2018.

Vodné hospodárstvo

***Odporúčanie 13:** Zhodnotiť a prispôbiť plány manažmentu na úrovni nižšej než povodia tak, aby sa vytvoril synergický efekt medzi rôznymi politikami (vrátane politik v oblasti poľnohospodárstva, zásobovania vodou a nakladania s odpadovými vodami, krajinného a územného plánovania, protipovodňovej ochrany, ochrany prírody a prispôsobovania sa zmene klímy); dokončiť inštitucionálne opatrenia manažmentu povodí so zreteľom na zabezpečenie dostatočných konzultácií so zainteresovanými subjektmi a efektívnu implementáciu na úrovni nižšej, než je úroveň povodia.*

V súlade s plnením záväzkov Slovenskej republiky voči EÚ je SR v období tretieho plánovacieho cyklu prípravy **Vodného plánu Slovenska** (VPS), ktorý predstavuje súhrnný dokument vodného plánovania pozostávajúci z plánov manažmentu správneho územia povodia Dunaja a z plánov manažmentu správneho územia povodia Visly. Je výstupom implementačného procesu pri zavádzaní spoločnej vodnej politiky členských štátov EÚ, v súlade s rámcovou smernicou o vode. Hlavným cieľom VPS je dosiahnutie dobrého stavu/potenciálu všetkých vôd do roku 2015, resp. 2021, najneskôr však do roku 2027.

V roku 2015 boli spracované, ako súčasť VPS, **Plány manažmentu povodňového rizika v čiastkových povodiach SR**, vrátane cieľov a opatrení na zmiernenie následkov povodní. Tieto plány nadväzujú na Analýzu stavu protipovodňovej ochrany z roku 2011 a sú v súlade s požiadavkami smernice 2007/60/ES Európskeho parlamentu a Rady o hodnotení a

manažmente povodňových rizík. Obsahujú návrhy na realizáciu opatrení, ktorých cieľom je zníženie pravdepodobnosti záplav územia povodňami a na zníženie potenciálnych nepriaznivých následkov povodní na ľudské zdravie, životné prostredie, kultúrne dedičstvo, hospodársku činnosť. Základ pre ich spracovanie tvorili Predbežné hodnotenie povodňového rizika v SR, Mapy povodňového rizika a Mapy povodňového ohrozenia (www.mpompr.svp.sk), ktoré vypracoval Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., ako správca vodohospodársky významných tokov. Týmto spôsobom sa zabezpečí komplexný strategický rámec pre integrovaný manažment povodí.

V roku 2016 bol sfinalizovaný projekt SHMÚ – varovný systém pred povodňami POVAPSYS.

V októbri 2017 predstavilo MŽP SR návrh **Národného akčného plánu boja proti suchu**, na príprave ktorého sa podieľala medzirezortná pracovná skupina zložená zo zástupcov MŽP a Ministerstva pôdohospodárstva SR, zástupcov Slovenskej technickej univerzity a Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského, ako aj zástupcov organizácie zodpovednej za zdieľanie vedomostí a posilňovania partnerstiev vo svete bezpečných vodných zdrojov (Global Water Partnership Central and Eastern Europe – GWP CEE). Akčný plán navrhuje zaviesť opatrenia na zadržiavanie vody v krajine s cieľom minimalizovať suchu, zlepšiť monitoring sucha budovaním nových meracích staníc, ako aj systém krízového manažmentu sucha a určiť priority pri zásobovaní vodou počas dlhotrvajúceho sucha. Opatrenia boli spracované v súlade s odporúčaniami a postupmi navrhnutými EÚ, GWP CEE a Svetovou meteorologickou organizáciou (WMO). Akčný plán bude predložený vláde SR na schválenie v 1. polroku 2018.

Zabezpečenie zodpovedajúceho odvádzania a čistenia odpadových vôd upravuje smernica Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd, ktorá bola SR implementovaná (bližšie informácie v zhodnotení odporúčania č. 14).

Odporúčanie 14: *Vykonať komplexné zhodnotenie súčasných rozdielov v zásobovaní vodou a zabezpečení kanalizačných služieb, opatrení potrebných na splnenie cieľov a ich nákladov. Na tomto základe vyvinúť realistickú stratégiu na dosiahnutie cieľov EÚ v sektore vodného hospodárstva, najmä pokiaľ ide o nakladanie s odpadovými vodami, vrátane jasných priorít, strategický finančný plán na dosiahnutie cieľov a návrhy ďalšej inštitucionálnej reformy sektora vodného hospodárstva; identifikovať opatrenia na zvýšenie napojenia na vodovodné a kanalizačné siete.*

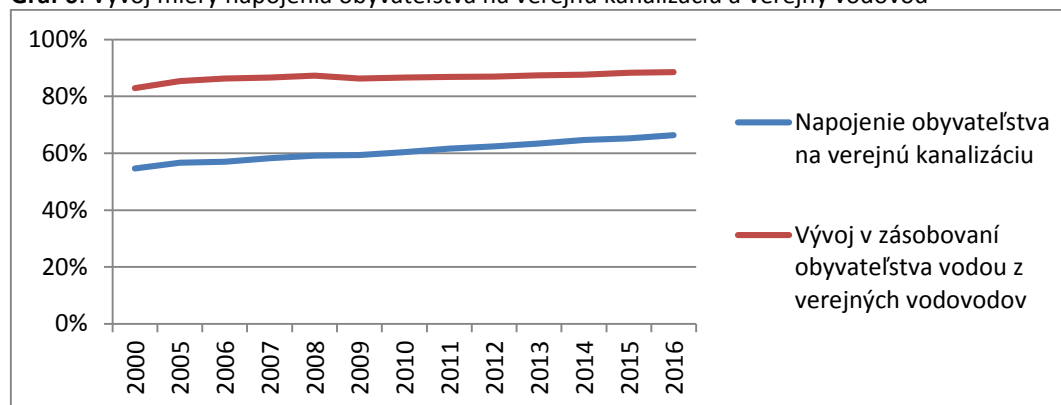
Komplexné hodnotenie súčasného stavu, doterajších opatrení, ako aj návrh priorít a finančnej a investičnej stratégie v zásobovaní vodou a zabezpečení kanalizačných služieb je spracované predovšetkým v dokumentoch **Revízia výdavkov MŽP** a v **Pláne rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie SR** pre obdobie rokov 2016 – 2021. Revízia výdavkov rieši problematiku z pohľadu analýzy verejných výdavkov a ekonomických nástrojov, na základe ktorej definuje odporúčania a opatrenia. Plán rozvoja verejných vodovodov a kanalizácií, spolu so sprievodnými štúdiami, rozpracováva tému detailnejšie, s prihliadnutím na jednotlivé regionálne oblasti.

Revízia výdavkov konštatuje, že cieľom je splniť záväzok SR o zabezpečení zberných systémov pre komunálnu vodu a následne zabezpečiť požadované čistenie odpadových vôd pre aglomerácie nad 2 000 ekvivalentných obyvateľov (EO). Investície do verejných kanalizácií a vodovodov priniesli nárast miery pripojeného obyvateľstva na verejný vodovod z 85 % v roku 2007 na **88,6 % v roku 2016** a nárast miery napojenia obyvateľstva na verejnú kanalizáciu z 54 % na **66,4 % v roku 2016** v tom istom období. Napriek tomu **napojenie obyvateľov na**

verejné kanalizácie je v medzinárodnom porovnaní stále podpriemerné. Z tohto dôvodu predstavuje manažment odpadových vôd pre SR jednu z **hlavných výziev** v oblasti životného prostredia.

Vybudovaná infraštruktúra by vedela obslúžiť ďalších 280 tisíc obyvateľov. K zvýšeniu počtu pripojených obyvateľov môže prispieť **cielená informačná kampaň** (environmentálne vzdelávanie a osвета) a **väčší dôraz na kontrolu likvidácie odpadových vôd nepripojených domácností**. Obce pod 2000 EO, v ktorých žije takmer 28 % obyvateľov SR, majú podpriemernú pripojenosť na vodohospodársku infraštruktúru a chýbajúce zdroje. Odporúča sa tiež zvážiť nákladovo efektívne alternatívy čistiarní odpadových vôd (ČOV), ako napríklad koreňové ČOV. Navrhol sa tiež plán zefektívnenia a optimalizácie prevádzky Slovenského vodohospodárskeho podniku.

Graf 6: Vývoj miery napojenia obyvateľstva na verejnú kanalizáciu a verejný vodovod

Zdroj: Eurostat, Enviroportál

Množstvo znečisťujúcich látok v odpadových vodách má klesajúci trend. V období rokov 1995 až 2016 došlo k poklesu množstva znečisťujúcich látok o takmer 80 %. Je to výsledok modernizácie čistiarní odpadových vôd a uplatňovania účinnejších procesov čistenia, ako aj poklesom priemyselnej produkcie.

Za účelom zabezpečenia primeraného vodného cyklu a zodpovedajúceho odvádzania odpadových vôd definovaného smernicou Rady EÚ (91/271/EHS) bol v roku 2015 schválený Vodný plán Slovenska, ktorého súčasťou je aj **Plán rozvoja verejných vodovodov a Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie SR pre obdobie rokov 2016 – 2021**, ktorý nadväzuje a aktualizuje Plán rozvoja verejných kanalizácií pre územie SR na roky 2010 – 2015. Ide o strategické dokumenty, schvaľované vládou SR, ktorých cieľom je zvýšenie počtu zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov, zaistenie dodávky zdravotne nezávadnej pitnej vody a v horizonte do roku 2021 najmä realizácia kanalizačných stavieb, na ktoré sa vzťahujú záväzky SR voči Európskej únii. Medzi hlavné strategické smery rozvoja zásobovania obyvateľstva patrí výstavba verejných vodovodov pre aglomerácie nad 2000 EO, dobudovanie rozostavaných vodovodov a modernizácia úpravni vôd, najmä pre veľkokapacitné zdroje povrchových vôd. Ciele rozvoja verejných kanalizácií sú postavené na prioritizácii sídelných aglomerácií podľa počtu EO. Ciele definujú aj princípy výstavby stokových sietí aj pre aglomerácie do 2000 EO. Oba plány obsahujú analýzu súčasného stavu, priority a stratégiu rozvoja verejných vodovodov a kanalizácií a finančnú a investičnú analýzu do roku 2021.

K efektívnejšiemu využívaniu vody prispeli v období rokov 2012 – 2016 zvyšujúce sa ceny a poplatky za vodu, ako napríklad spoplatnenie odberov povrchovej a podzemnej vody na závlahy v poľnohospodárstve, zavedené **novelou zákona o vodách** č. 303/2016 Z. z.

Prostredníctvom novely vodného zákona a **zákona o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách**, s účinnosťou od marca 2018, je navrhnutá dôslednejšia kontrola u producentov odpadových vôd, ktorí zatiaľ nie sú napojení na verejnú kanalizáciu a odpadové vody dočasne akumulujú v žumpách, a zavádza sa povinnosť napojiť producentov odpadových vôd na vybudované verejné kanalizácie.

Tabuľka 1. Príjmy Environmentálneho fondu z poplatkov za odber podzemných vôd a vypúšťanie odpadových vôd v rokoch 2012 a 2016 (v mil. EUR)

	2012	2016	% zmeny
Poplatky za odber podzemných vôd	10,674	10,536	-1,29
Poplatky za vypúšťanie odpadových vôd	7,174	4,846	-32,45

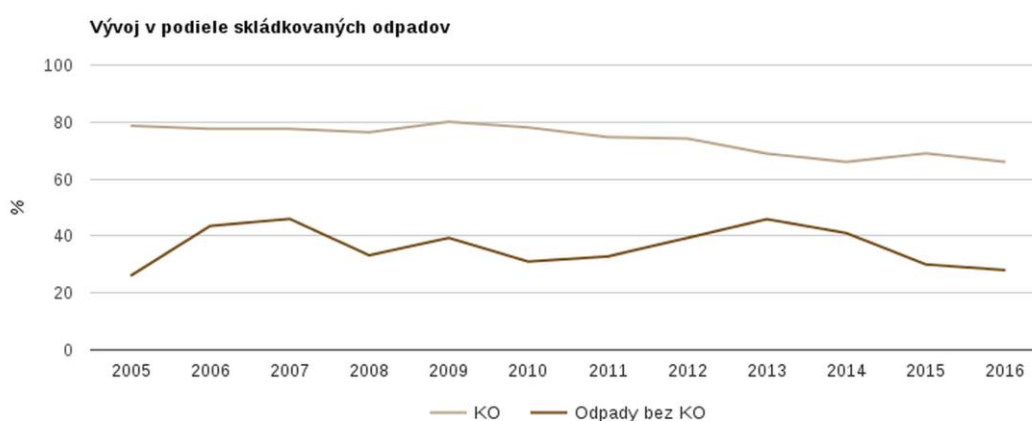
Zdroj: MŽP SR

Odpadové hospodárstvo

Odporúčanie 16: Zhodnotiť ekonomické nástroje aplikované v odpadovom hospodárstve so zreteľom na zvyšujúce sa motivácie na minimalizáciu vzniku odpadov a ich recyklovanie a odklon od ukladania odpadov na skládkach.

Množstvo vzniknutých odpadov (bez komunálnych odpadov) v rokoch 2005 – 2016 pokleslo o 7 %. Podiel skládkovania na celkovom nakladaní s odpadmi (bez komunálnych odpadov) mal v období 2005 – 2016 kolísavý charakter, pričom od roku 2005 do roku 2016 narástol o 19,8 %. V roku 2016 bol zaznamenaný medziročný pokles oproti roku 2015 o 1,6 %. **Množstvo komunálnych odpadov** má rastúci charakter s nárastom v roku 2016 (oproti roku 2005) o 24 %. V spôsoboch nakladania s odpadmi prevažuje skládkovanie. Za obdobie rokov 2005 – 2016 síce poklesol podiel skládkovania na celkovom nakladaní s komunálnymi odpadmi o 16,7 % a v roku 2016 predstavoval 66 % s medziročným poklesom o 3 %, avšak tento vývoj je z pohľadu dosiahnutia cieľov odpadového hospodárstva stále nepostačujúci.

Graf 7: Vývoj v podiele skládkovaných odpadov (komunálny a nekomunálny odpad)

Zdroj: MŽP SR

Revízia výdavkov MŽP analyzovala poplatky za uloženie komunálneho odpadu na skládku a mieru recyklácie. Na Slovensku je tento poplatok **jeden z najnižších v rámci EÚ**. Na druhej strane Slovensko vykazuje **vysokú mieru skládkovania** (66 % v roku 2016) a **nízkú mieru recyklácie** (23 % v roku 2016) komunálneho odpadu, ktoré predstavujú pre SR v súčasnosti **najväčšie výzvy** v oblasti nakladania s odpadmi. Aj z tohto dôvodu SR podporuje aktuálne ciele odpadového balíčka EÚ, ktoré vníma ambiciózne, ale zároveň aj realisticky, najmä podstatné

zniženie miery skládkovania a dosiahnutie 50 % miery recyklácie komunálneho odpadu do roku 2020.

Výdavky na odpadové hospodárstvo dosiahli za obdobie 2010 – 2016 hodnotu takmer 414 mil. EUR. Hlavným cieľom je dobudovanie infraštruktúry a s tým súvisiace znižovanie negatívnych vplyvov vzniku a nakladania s odpadmi na zdravie ľudí. Finančné prostriedky pochádzajú najmä zo štrukturálnych fondov EÚ (90 %) a Environmentálneho fondu (10 %), z nich najväčšiu časť predstavujú kapitálové výdavky.

V SR prechádza odpadová legislatíva od minulého roku veľkými zmenami – od roku 2016 platí novela zákona o odpadoch (č. 79/2015 Z. z.), v rámci ktorej sa uplatňujú dva základné princípy: „**znečisťovateľ platí**“ a „**rozšírená zodpovednosť výrobcu**“. Cieľom zákona o odpadoch je znevýhodnenie skládkovania odpadov, vytvorenie motivačného faktora pre triedený zber komunálnych odpadov a zvýšenie recyklácie komunálnych odpadov. Zákonom o odpadoch sa taktiež sleduje vytvorenie nových dlhodobých finančných zdrojov pre financovanie infraštruktúry odpadového hospodárstva pre komunálnu sféru.

MŽP SR aktuálne začína budovať **nový Informačný systém odpadového hospodárstva**, ktorého prínosom bude najmä odsledovateľnosť toku odpadu od jeho vzniku po jeho konečné spracovanie a formálne deklarovanie spracovania odpadu. Väčšina údajov sa bude spracovávať v štandarde Open Data a budú prístupné verejnosti i tretím stranám na ďalšie spracovanie. Nový informačný systém zjednotí a nahradí niektoré existujúce informačné systémy v oblasti odpadového hospodárstva v SR. Bude zároveň nástrojom na kontrolu plnenia určených limitov zberu a zhodnocovania odpadov, ale poslúži aj k plneniu úloh a povinností vyplývajúcich z osobitných právnych predpisov, či medzinárodných záväzkov SR v tejto oblasti.

V roku 2017 sa podporil triedený zber komunálneho odpadu vo výške 35 mil. EUR a ďalších 25 mil. EUR sa vyčlenilo na celkovú podporu zhodnocovania a triedenia pre najmenej rozvinuté regióny na Slovensku. Plánované je tiež zavedenie minimálnych štandardov zberu v obciach – očakáva sa zvýšenie miery triedeného zberu zložiek komunálneho odpadu (papier, sklo, plast, kovy, viacvrstvové kombinované materiály, bioodpady) a podpora domáceho kompostovania. SR vníma ako výzvu tiež využitie alternatív pre odklon od skládkovania – napr. výroba tuhého alternatívneho paliva.

Plán odpadového hospodárstva SR na roky 2016 – 2020 (prijatý v roku 2015) predstavuje najvýznamnejší strategický dokument v odpadovom hospodárstve a prihliada na plány stratégie odpadového hospodárstva na roky 2025 a 2030 v rámci pripravovaného odpadového balíčka (EÚ). SR má schválený **Program predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2014 – 2018**, v rámci ktorého pôsobí napr. pracovná skupina k zriaďovaniu centier opätovného používania. V priebehu roka 2018 bude spracovaný **návrh** jeho **aktualizácie** na nasledujúce obdobie.

Ochrana prírody a biodiverzity

Odporúčanie 18: *Vypracovať komplexnú stratégiu chránených oblastí v súlade s cieľmi európskej sústavy chránených území Natura 2000 so zapojením všetkých relevantných zainteresovaných subjektov, berúc do úvahy prínosy a náklady rôznych možností; ďalej rozvíjať monitorovací a informačný systém zameraný na ochranu prírody a biodiverzity.*

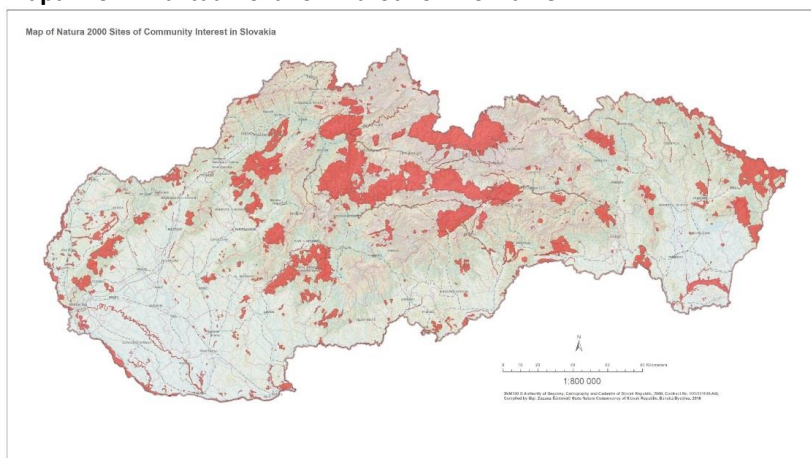
Celková výmera **národnej sústavy chránených území v SR** klasifikovaných stupňami ochrany (2. až 5. stupeň ochrany) je 1 147 059 ha, čo predstavuje **23,39 % územia SR**.

Sústavu Natura 2000 (v zmysle § 28 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov sa používa termín: „európska sústava chránených území“) tvoria dva typy území:

Územia európskeho významu (ÚEV) – ide o lokality navrhnuté za chránené územia na základe kritérií stanovených v *smernici Rady č. 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov, voľne žijúcich živočíchov a rastlín* (smernica o biotopoch):

- **národný zoznam ÚEV** (schválený uznesením vlády SR č. 239 zo 17. marca 2004) bol na základe požiadaviek Európskej komisie (EK) a uznesenia vlády SR č. 577 z 31. augusta 2011 **aktualizovaný** na **473 území** s výmerou **584 353 ha**, čo tvorí **11,9 %** z výmery SR;
- **v roku 2016** pokračovala **príprava projektov ochrany** pre vyhlásenie ÚEV neprekrývajúcich sa s národnou sústavou chránených území. Štátna ochrana prírody SR (ŠOP SR) predložila na MŽP SR spolu **38 projektov ochrany** na vyhlásenie ÚEV v národnej kategórii chránených území (najmä CHA alebo PR);
- **v rokoch 2016 a 2017** prebiehal aj **proces druhej aktualizácie národného zoznamu ÚEV** v zmysle záverov bilaterálnych rokovaní s EK v roku 2012 ohľadne dostatočnosti vymedzenia ÚEV. **Druhú aktualizáciu** národného zoznamu ÚEV schválila vláda SR **v októbri 2017** a aktualizovaná databáza Natura 2000 bola 30. októbra 2017 predložená Európskej komisii, ktorá posúdi dostatočnosť národného zoznamu ÚEV. Národný zoznam ÚEV tak bol doplnený o 169 lokalít s výmerou 31 656,34 ha, čím sa celková výmera ÚEV zvýšila z 11,92 % z rozlohy Slovenskej republiky na 12,56 %.

Mapa1: ÚEV v aktualizovanom národnom zozname

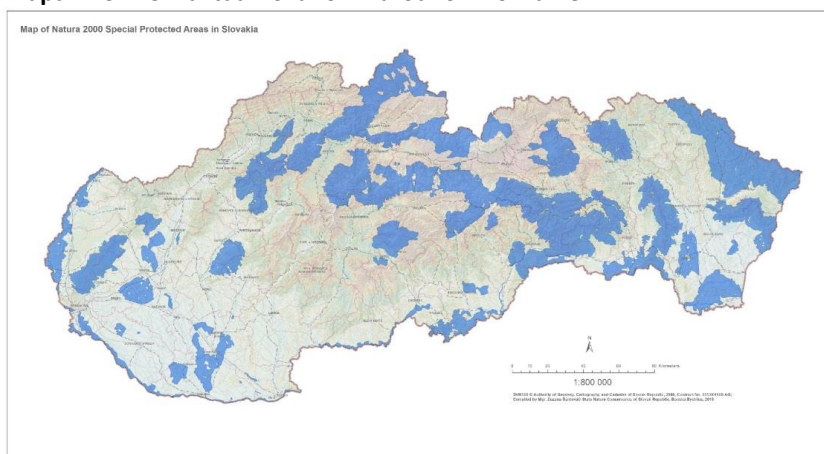
Zdroj: Štátna ochrana prírody SR

Chránené vtáčie územia (CHVÚ) – lokality vyhlásené za chránené na základe kritérií stanovených v *smernici Európskeho Parlamentu a Rady č. 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva* (smernica o vtákoch):

- **národný zoznam CHVÚ** (schválený uznesením vlády SR č. 636 z 9. júla 2003) bol v roku 2010 **aktualizovaný**, pričom v súčasnosti sa v ňom nachádza **41 území** s výmerou **1 284 806 ha**, čo predstavuje **26,16 %** rozlohy SR;
- **v roku 2012** bolo **vyhlásené posledné CHVÚ** (Levočské vrchy) s účinnosťou od roku 2013;
- **v roku 2017** schválila vláda SR **prvých 6 programov starostlivosti o CHVÚ**. Zároveň bolo dopracovaných a pripravených na prerokovanie v zmysle § 50 zákona č. 543/2002 Z. z. ďalších 8 programov starostlivosti o CHVÚ, ktorých predloženie na schválenie do

vlády SR je plánované v polovici roku 2018. Schválenie zvyšných programov starostlivosti o CHVÚ je plánované v rokoch 2018 až 2019.

Mapa 2: CHVÚ v aktualizovanom národnom zozname

Zdroj: Štátna ochrana prírody SR

SR prijala v roku 2014 dokument **Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020**. Ten reflektuje Stratégiu EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020, dopĺňa a aktualizuje Národnú stratégiu ochrany biodiverzity na Slovensku, ktorá je základným dokumentom pre implementáciu Dohovoru o biologickej diverzite. Smerovanie ochrany biodiverzity je oproti stratégii z roku 1997 doplnené najmä o reakcie na nové ohrozenia a trendy stavu biodiverzity v posledných rokoch, reakciu na aplikáciu niektorých politík EÚ, ktoré majú vplyv na ochranu biodiverzity a ktoré sa začali prejavovať až po vstupe SR do EÚ. Rozšírená je o oblasti, ako sú zelená infraštruktúra, ekosystémy a ich služby či invázne druhy, reflektuje politiky ochrany biodiverzity na úrovni EÚ ako aj na globálnej úrovni (ratifikácia a prijatie Nagojského protokolu) a vo zvýšenej miere sa venuje zaradeniu ochrany biodiverzity a starostlivosti o chránené územia medzi priority pri plánovaní nástrojov financovania z európskych fondov. Zároveň reflektuje všetky koncepcie, stratégie, plány a programy schválené a platné v SR, ktoré majú akýkoľvek vzťah k ochrane a využívaniu biodiverzity. Ciele a implementácia týchto stratégií sú v aktualizovanej národnej stratégii plne rešpektované. V oblastiach, kde sa záujmy ochrany biodiverzity a iných politík a sektorov prekrývajú, je potrebné dosiahnuť vzájomnú integráciu a implementáciu cieľov tak, aby boli pokryté záujmy všetkých verejných politík.

Národná stratégia pre ochranu biodiverzity do roku 2020 definuje 9 cieľov, ktorých dosiahnutie je podrobnejšie rozpracované v dokumente Akčný plán pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020 schválenom taktiež v roku 2014. V roku 2017 bola spracovaná a vláde SR predložená Informácia o vyhodnotení plnenia úloh Akčného plánu pre implementáciu opatrení vyplývajúcich z Aktualizovanej národnej stratégie ochrany biodiverzity do roku 2020, ktorú vzala vláda SR na vedomie v marci 2017.

Ku dňu 31. 12. 2015 bol úspešne ukončený **projekt ŠOP SR** pod názvom "*Príprava a zavedenie monitoringu biotopov a druhov a zlepšenie sprístupňovania informácií verejnosti*". Spracované boli metodiky monitoringu rastlín, biotopov a živočíchov európskeho významu v SR. Zároveň boli navrhnuté trvalé monitorovacie lokality (TML), vykonaný bol terénny monitoring a údaje boli vložené do nového informačného systému (Komplexný informačný a monitorovací systém: www.biomonitoring.sk). Predmetom monitoringu bolo **66 typov**

biotopov európskeho významu, **146 druhov živočíchov** a **49 druhov rastlín** európskeho významu na **viac ako 10 tisíc TML**. Uskutočnilo sa viac ako 16 800 terénnych návštev TML.

Medzinárodná spolupráca

Odporúčanie 21: Stanoviť jasné priority pre medzinárodnú environmentálnu spoluprácu a posilniť príslušné kapacity.

Environmentálnu zložku medzinárodnej spolupráce a jej priority zastrešuje a stanovuje MŽP SR. Táto sa uskutočňuje na viacerých úrovniach:

- bilaterálna spolupráca
- spolupráca na úrovni EÚ
- multilaterálna spolupráca

Bilaterálna spolupráca pozostáva najmä z aktivít plynúcich z bilaterálnych zmlúv, memoránd, projektov a rozvojovej pomoci. Tieto boli v posledných rokoch zamerané na:

- o medzivládne a medzirezortné komisie s Maďarskom, ČR, Bavorskom a Ukrajinou
- o nadviazanie spolupráce s Izraelom v oblasti predchádzania suchu a vodného manažmentu (vznik spoločnej komisie sa očakáva v roku 2018);
- o dvojstranné stretnutia zamerané na výmenu skúseností a nadviazanie užšej spolupráce s krajinami ako Rumunsko, Chorvátsko a spolková republika Sasko;
- o projekty rozvojovej pomoci v krajinách východnej Európy a Kaukazu (Ukrajina, Bielorusko, Moldavsko, Čierna Hora, Gruzínsko, Azerbajdžan, Arménsko) v oblasti odpadového a vodného hospodárstva; a v Afrike (Keňa);

Na úrovni EÚ sa spoločné aktivity sústreďujú najmä na spoluprácu s európskymi inštitúciami, agentúrami a orgánmi, a tiež v rámci Východného partnerstva (EaP):

- o Rada EÚ – historicky prvé predsedníctvo SR v druhom polroku 2016. Počas tohto obdobia SR nadviazala a iniciovala viacero aktivít, partnerstiev a kontaktov, ktoré prispeli k posilneniu environmentálnej spolupráce na európskej a medzinárodnej úrovni;
- o EEA – členstvo SR v Management Board EEA;
- o spolupráca s EBRD na inovatívnych formách financovania zelených investícií (program SlovSEFF; Stratégia EBRD pre Slovensko, Memorandum o porozumení medzi MŽP SR a EBRD ohľadom spolupráce pri zabezpečení prechodu na zelené hospodárstvo);
- o EaP – SR iniciovala, počas svojho predsedníctva v Rade EÚ, prvé stretnutie ministrov životného prostredia krajín EÚ a EaP, na ktorom sa prijala ministerská deklarácia.

Z medzinárodného hľadiska dominovala v poslednom období spolupráca s inštitúciami a združeniami ako OSN, OECD, Svetová banka, V4, konkrétne:

- o rozvoj spolupráce s OECD:
  - spolupráca v rámci procesu „Transition to the Green Economy“ (2016 a 2017)
  - účasť generálneho riaditeľa sekcie environmentálnej politiky, EÚ a medzinárodných vzťahov MŽP SR M. Chrenka v Byre Výboru OECD pre environmentálnu politiku (EPOC);
  - účasť štátneho tajomníka N. Kurilla v Byre pracovnej skupiny OECD Green Action;
  - vypracovanie strednodobého hodnotenia environmentálnej výkonnosti SR;

- spoločná štúdia „[Podpora SR v prechode na ekonomiku efektívne využívajúcu svoje zdroje](#)“.
- OSN:
  - Program OSN pre životné prostredie (UN Environment) a Európska hospodárska komisia OSN (UNECE) – registrácia dobrovoľných záväzkov SR;
  - Organizácia OSN pre vzdelávanie, vedu a kultúru (UNESCO) – spolupráca pri organizácii medzinárodnej konferencie „**Benefits Beyond Inscription**“ (máj 2017, Bardejov) zameranej na využitie značky UNESCO pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu v regiónoch strednej Európy; spolupráca v oblasti Svetového prírodného dedičstva;
  - Organizácia OSN pre priemyselný rozvoj (UNIDO) – spolupráca pri organizácii medzinárodnej konferencie „**Driving Towards Circularity**“ (november 2017, Bratislava) zameranej na zelené inovácie v hodnotovom reťazci automobilového priemyslu;
- Svetová banka (spolupráca s IEP na analytických dokumentoch – Revízia výdavkov MŽP SR a Štúdia nízkouhlíkového rastu SR);
- V4 – pravidelné stretnutia krajín na ministerskej a expertnej úrovni za účelom výmeny skúseností a definície spoločných priorít v snahe čeliť aktuálnym výzvam v oblasti životného prostredia. Aktuálne prebieha príprava na predsedníctvo SR vo V4 (júl 2018 – jún 2019).

Kapacity MŽP SR pre medzinárodnú spoluprácu boli posilnené vytvorením samostatného odboru medzinárodných vzťahov v máji 2016.

Odporúčanie 22: *Posilniť implementáciu ratifikovaných mnohostranných dohôd o životnom prostredí a podporiť lepšiu koordináciu a komunikáciu medzi ministerstvami, štátnymi orgánmi a ostatnými zúčastnenými stranami (napríklad v súvislosti s Dohovorom o biologickej diverzite a Štokholmským dohovorom).*

SR podpísala a ratifikovala takmer všetky multilaterálne dohovory o životnom prostredí (MEAs), pričom zatiaľ iba podpísala, ale neratifikovala prílohu 6 k dohovoru MARPOL o prevencii znečisťovania ovzdušia z lodí. Medzinárodné dohovory uzatvorené v mene EÚ sú záväzné tak pre inštitúcie, ako aj pre členské štáty EÚ. To si vyžaduje, aby EÚ a jej členské štáty včas podpísali, ratifikovali a efektívne implementovali všetky relevantné MEAs.

SR v období rokov 2012 – 2017 ratifikovala a tiež prispela k negociácii niekoľkých medzinárodných dohovorov. Medzi najdôležitejšie patrí ratifikácia **Parížskej dohody** na úrovni EÚ v októbri 2016 počas slovenského predsedníctva v Rade EÚ, ratifikácia Dodatku z Dauhy ku Kjótskemu protokolu v novembri 2017, ratifikácia Kigalského dodatku k **Montrealskému protokolu** o látkach, ktoré poškodzujú ozónovú vrstvu v novembri 2017 (prijatý v októbri 2016) a tiež ratifikácia **Minamatského dohovoru** o ortuti (ratifikácia na úrovni EÚ, vrátane SR v máji 2017). V roku 2017 bola na úrovni EÚ završená ratifikácia Dodatku k protokolu o znížení acidifikácie, eutrofizácie a prízemného ozónu (**Gotheborský protokol**). SR v roku 2017 ratifikovala tri dodatky k protokolom k Dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcom hranice štátov (Dodatok k protokolu o ťažkých kovoch, Dodatok k protokolu o perzistentných organických látkach, Dodatok k protokolu o znížení acidifikácie, eutrofizácie a prízemného ozónu). Okrem toho SR v roku 2015 ratifikovala Doplnkový protokol z Nagoje a Kuala Lumpur o zodpovednosti a náhrade škôd ku **Kartagenskému protokolu** o biologickej

bezpečnosti a v decembri 2015 tiež Nagojský protokol o prístupe ku genetickým zdrojom a spravodlivom a rovnocennom spoločnom využívaní prínosov vyplývajúcich z ich používania k **Dohovoru o biologickej diverzite**. SR tiež aktívne participuje na stretnutiach zmluvných strán Rámcového dohovoru o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (**Karpatský dohovor**), ku ktorému sa postupne prijalo niekoľko protokolov:

- Protokol o udržateľnom cestovnom ruchu a Protokol o udržateľnom hospodárení s lesmi (máj 2011, Bratislava) schválený SR v marci 2012, resp. v marci 2013;
- Protokol o udržateľnom poľnohospodárstve a vidieckom rozvoji (október 2017, Miskólc-Lillafüred).

Envirostratégia 2030 definuje potrebu zlepšenia inštitucionálnej spolupráce s relevantnými rezortmi a inštitúciami v jednotlivých oblastiach (lesné hospodárstvo, CITES, environmentálna výchova, environmentálne dopady dopravy, vplyv energetiky na životné prostredie, životné prostredie a zdravie, zelené verejné obstarávanie).

Odporúčanie 25: *Zvýšiť oficiálnu rozvojovú pomoc a jej environmentálnu zložku v súlade so záväzkami EÚ.*

Environmentálna zložka oficiálnej multilaterálnej rozvojovej pomoci je sústredená najmä do špecializovaných fondov medzinárodných dohovorov, ktoré združujú povinné finančné príspevky zmluvných krajín. V posledných troch rokoch sa MŽP SR zaviazalo, aj v nadväznosti na prijaté medzinárodné zmluvy a záväzky, k **zvýšeniu environmentálnej zložky** oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA). Konkrétne ide najmä o príspevky do nasledovných oblastí:

- Multilaterálny fond na implementáciu Montrealského protokolu (od roku 2015 viac ako dvojnásobné zvýšenie príspevku SR)
- Dohovor o biologickej diverzite (predpokladá dvojnásobné zvýšenie ODA do roku 2020)
- Rozhodnutie 1/CP.21 k Parížskej dohode obsahuje záväzok rozvinutých krajín mobilizovať 100 mld. USD ročne od r. 2020. Z článku 9 Parížskej dohody vyplýva povinnosť rozvinutých krajín poskytovať finančné zdroje na pomoc rozvojovým krajinám na zmiernenie zmeny klímy aj adaptáciu na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy pri pokračovaní ich existujúcich záväzkov podľa dohovoru UNFCCC
- SR zaostáva v týchto príspevkoch za všetkými krajinami V4, neprispieva do Globálneho fondu pre životné prostredie, Zeleného klimatického fondu, ani Adaptačného fondu a v budúcnosti bude nevyhnutné alokovať príspevky aj do týchto fondov.

MŽP SR je prostredníctvom svojich podriadených organizácií zapojené do viacerých **projektov rozvojovej pomoci v krajinách východnej Európy, Kaukazu, strednej Ázie a Afriky**.

V regióne východnej Európy, Kaukazu a centrálnej Ázie boli a sú prijímateľmi rozvojovej a grantovej pomoci (v rámci ENPI nástroja) hlavne **Gruzínsko, Moldavsko a Bielorusko** (mimo EaP aj **Čierna Hora**) v oblastiach odpadového a vodného hospodárstva (budovanie kapacít, monitoring, zdieľanie skúseností). Implementáciu projektov tohto druhu vykonáva najmä Slovenská agentúra životného prostredia a Slovenský hydrometeorologický ústav, v spolupráci s vybranou inštitúciou v krajine prijímateľa.

Na africkom kontinente je rozvojová pomoc SR sústredená najmä do **Kenskej republiky**. Spoločné projekty v oblasti životného prostredia sa zameriavajú na zabezpečenie zdroja nezávadnej pitnej a úžitkovej vody, znižovanie degradácie ekosystému a zachovanie biodiverzity v podmienkach zmeny klímy a na adaptáciu na zmenu klímy.

Počas svojho predsedníctva v Rade EÚ iniciovala SR **prvé stretnutie ministrov životného prostredia krajín EÚ a krajín Východného partnerstva (EaP)**, ktoré sa konalo v októbri 2016.

V prijatej ministerskej deklarácii sa ministri krajín EÚ a EaP prihlásili, okrem iného k vytvoreniu **schém rozvojovej pomoci EÚ pre krajiny EaP** v oblasti životného prostredia a zmeny klímy, v súlade so spoločnými prioritami, na základe strategického sektorového prístupu.

Do konca roku 2017 by MZVaEZ SR a UNESCO mali podpísať dohodu o ODA v oblasti vôd na sumu 300 tis. EUR.

Zmena klímy a energetika

Odporúčanie 26: Upevniť platformu medziinštitucionálnej spolupráce a rozšíriť svoje aktivity na strategický návrh a posúdenie zmeny klímy a energetickú a dopravnú politiku, posilniť systém monitorovania implementácie opatrení politiky znižovania emisií skleníkových plynov, rozšíriť ich na príslušné finančné a ekonomické náklady s ohľadom na hodnotenie a zlepšovanie celkovej efektivity nákladov.

Inštitucionálny rámec a všeobecný prehľad opatrení je popísaný v Národnom Inventarizačnom systéme emisií SR, najmä v dokumente **National Inventory Report 2017** (Národná inventarizačná správa – „SVK NIR 15-04-2017“) a tiež v správe **The Seventh National Communication of the SR on Climate Change** (Siedma národná správa SR o zmene klímy, 2017), dostupných na web stránke: <http://ghg-inventory.shmu.sk/documents.php?lang=2>.

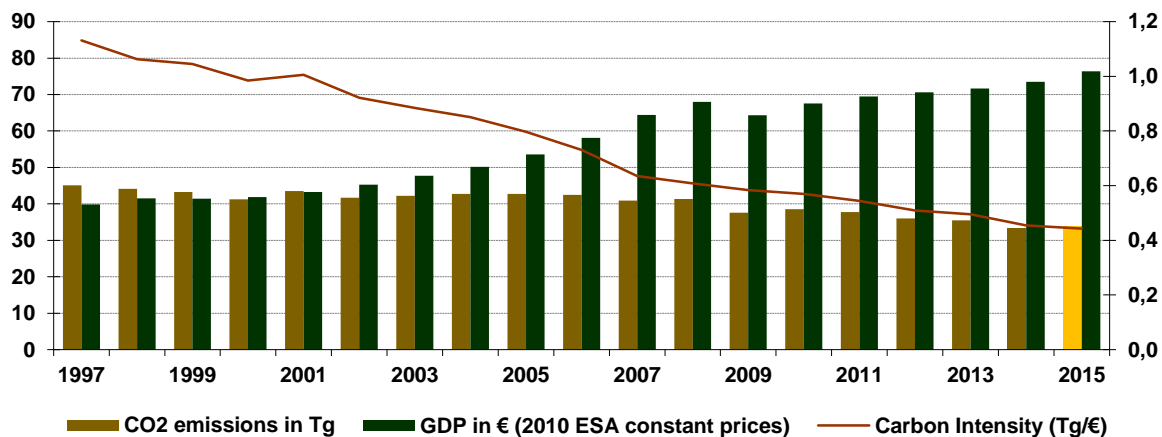
Výkonnosť energetického sektora, aj vo vzťahu k životnému prostrediu, bola taktiež opísaná v podkladovom dokumente vypracovanom SR pre **Hĺbkovú revíziu energetického sektora 2017** (IDR), ktorú uskutočňuje Medzinárodná energetická agentúra (IEA).

Uvedené správy z roku 2017 konštatujú nasledovné:

- Klimatické a environmentálne politiky nemajú účinnú koordináciu a vzájomné vzťahy nie sú vždy riešené. Ministerstvo životného prostredia a hospodárstva môžu mať opačné názory na klimatické otázky, pretože každý si sleduje svoj vlastný program. V minulosti sa pokúšali lepšie koordinovať (Výbor pre koordináciu v oblasti zmeny klímy), ale v skutočnosti v praxi nefungovali. Avšak s Agendou 2030, ktorá sa teraz koordinuje v rámci podpredsedu vlády, by sa mala koordinácia zlepšiť.
- Slovensko znížilo svoje emisie skleníkových plynov približne o 18 % v rozmedzí rokov 2008 – 2015. Celkové emisie skleníkových plynov (GHG) na Slovensku klesli v roku 2015 o 44,6 % oproti východiskovému roku 1990. Najväčšie relatívne zmeny nastali v sektoroch poľnohospodárstva a energetiky, v ktorých emisie GHG klesli v sledovanom období o 54 %, resp. o 52 %. Podľa prognóz v roku 2015 je Slovensko na dobrej ceste k prekonaniu cieľa na rok 2020 so 17 % rezervou medzi plánovanými celkovými emisiami a našim cieľom v porovnaní s rokom 2005.
- Zníženie emisií GHG na Slovensku je spojenie rôznych vplyvov, počínajúc impozantnou priemyselnou a technologickou reštrukturalizáciou spojenou s prechodom fosílnych palív z uhlia a ropy na zemný plyn (legislatíva o znečistení ovzdušia od roku 1991 bola hlavnou hnacou silou), reštrukturalizáciou ekonomiky smerom k menej energeticky náročnej výrobe (väčšinou v posledných rokoch) a tiež dočasnými zmenami v intenzite výroby (definovaným globálnymi trhmi a trhmi EÚ). Doprava (väčšinou cestná doprava) s neustále sa zvyšujúcim podielom na celkových emisiách je dôležitou výnimkou. Nepretržitý tlak sa vyvíja pri formulovaní účinnej

stratégie a politiky na dosiahnutie ďalšieho zníženia emisií GHG aj v tomto sektore. Napríklad kombinácia regulačných a ekonomických nástrojov (mýto za nákladné vozidlá na základe ich environmentálnych charakteristík v kombinácii s palivovými a emisnými normami pre nové autá). Systém daní z automobilov a úroveň zdaňovania pohonných hmôt, ktorý je blízky priemeru EÚ, prispievajú k obmedzeniu rastu emisií skleníkových plynov v sektore dopravy.

Graf 9: Zníženie uhlíkovej náročnosti: -69% (1990 – 2015) a -45% (2005 – 2015)

Zdroj: MŽP SR

- Slovenská republika má špecifickú národnú stratégiu zameranú na prispôsobenie sa zmene klímy. **Národná stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy** bola prijatá vládou SR v marci 2014. Obsahuje zoznam vplyvov a potenciálnych rizík zmeny klímy, ktoré sa vzťahujú okrem iného aj na energetický sektor. V súčasnosti pripravuje MŽP SR v spolupráci so zainteresovanými ministerstvami a ďalšími aktérmi **aktualizovanú verziu tejto stratégie**, ktorá by mala byť predložená na schválenie vláde SR do konca apríla 2018.

Aktuálne **národné ciele pre rok 2020** (13% strop pre emisie pochádzajúce zo sektorov mimo-ETS a zníženie emisií pochádzajúcich zo sektorov v rámci ETS o 21%) už **sú** (pre sektory mimo-ETS), resp. **budú** (sektory v rámci ETS) s vysokou pravdepodobnosťou **splnené**.

Berúc do úvahy potrebu vypracovať dlhodobé stratégie s nízkymi emisiami podľa Parížskej dohody, Slovensko v súčasnosti pripravuje v spolupráci so Svetovou bankou **Štúdiu nízkouhlíkového rastu SR**, spolu s trendmi vývoja do roku 2050. Štúdiu bude identifikovať potenciál znižovania CO₂ v jednotlivých sektoroch ekonomiky (vrátane energetiky), ponúkne scenáre jej vývoja a identifikuje najefektívnejšie opatrenia z pohľadu nákladov a výnosov. Štúdiu nízkouhlíkového rastu SR bude slúžiť ako podkladový dokument pre vypracovanie **Nízkouhlíkovej stratégie rozvoja SR** do roku 2030 s výhľadom do roku 2050, ktorá by mala byť schválená vládou v roku 2019.

V rámci OP KŽP sú v programovom období 2014 – 2020 podporované najmä technické a technologické opatrenia na zdrojoch znečisťovania ovzdušia, ale tiež aktivity na skvalitnenie systému monitorovania ovzdušia, vrátane modelových výpočtov, inventarizácie a projekcií emisií, ako aj informačné aktivity (napr. prostredníctvom národného projektu SAŽP). 30 % alokovaných prostriedkov je vyčlenených na podporu prechodu na nízko-uhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch.

Odporúčanie 27: Pravidelne hodnotiť účinnosť a efektívnosť mechanizmov na podporu obnoviteľných zdrojov energie s ohľadom na ich ekologické a ekonomické dôsledky, dôsledky

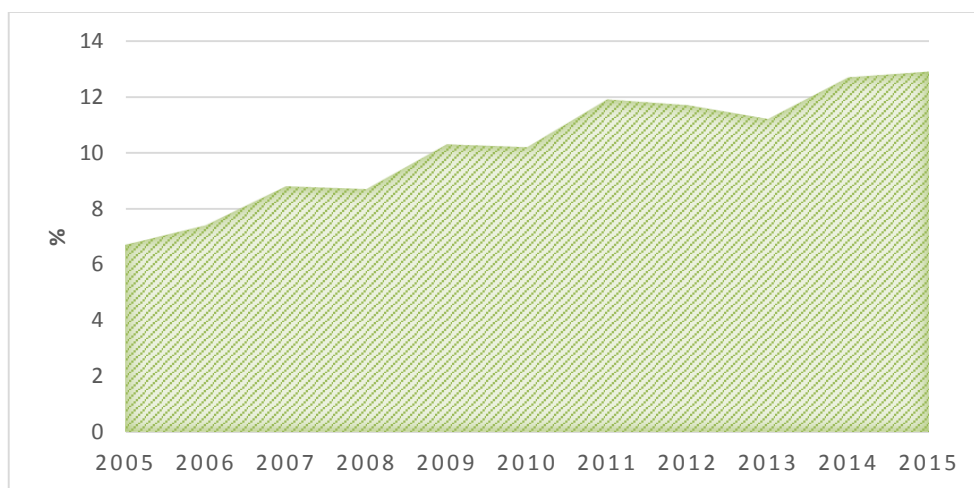

výkupných cien na ceny elektrickej energie a možný presah medzi rôznymi formami podpory, znížiť výkupné ceny v súlade s technologickým pokrokom a postupne odstraňovať všetky režimy podpory pre obnoviteľné zdroje energie, ako budú získavať schopnosť konkurovať konvenčným zdrojom energie, ešte väčšmi zjednodušiť administratívne postupy na povolenie inštalácie energetických zariadení pracujúcich na báze obnoviteľných zdrojov energie.

V oblasti obnoviteľných zdrojov SR prijala národný cieľ 14 % podielu obnoviteľných zdrojov energie (OZE) na hrubej konečnej energetickej spotrebe v roku 2020 v porovnaní s rokom 2005. Podiel energie z obnoviteľných zdrojov postupne rastie a za obdobie rokov 2005 – 2015 sa zvýšil zo 6,7 % v roku 2005 na **12,9 % v roku 2015**. Rovnako došlo k nárastu podielu aj v medziročnom porovnaní.

V roku 2015 pochádzalo 22,7 % vyrobenej elektriny z OZE. Najviac elektriny bolo vyrobenej vo vodných elektrárňach, z toho dôvodu je množstvo elektriny vyrobenej z OZE v SR závislé od vhodných hydrologických podmienok. Vďaka podpore obnoviteľných zdrojov došlo v posledných rokoch k nárastu výroby elektriny v solárnych elektrárňach. Podiel energie z OZE pri výrobe tepla a chladu bol v roku 2015 na úrovni 10,8 % s dominantným podielom využitia biomasy.

Graf 10: Vývoj podielu energie z OZE na hrubej konečnej energetickej spotrebe

Zdroj: MH SR

Kompetencie v oblasti OZE, ich cenovej regulácie a implementácie programov sú primárne v gescii Ministerstva hospodárstva SR a Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry (SIEA). Kompetencie MŽP SR sú preto sčasti limitované a zamerané na spracovanie kritérií udržateľnosti (najmä pre bioplyn a biomasu) a hodnotenie vplyvov na životné prostredie (EIA). MŽP SR v spolupráci s Európskou bankou pre obnovu a rozvoj (EBRD) podporuje prostredníctvom **finančného nástroja SlovSEFF** projekty udržateľnej energie a rezidenčnej energetickej efektívnosti (<http://www.slovseff.eu/index.php/sk/slovseff-iii-sk>). Granty sú financované zo ziskov inovatívnych transakcií s Kjótskymi jednotkami (AAU) medzi vládou SR a vládou Španielska.

Účinnosť a efektívnosť mechanizmov na podporu OZE, vrátane výkupných cien, stanovených cieľov a pokroku vo využívaní OZE je hodnotená v tzv. **hĺbkovej revízii energetického sektora** (IDR) Medzinárodnej energetickej agentúry (IEA). Posledná IDR Slovenska bola publikovaná v roku 2012. V roku 2017 spracovala SR podkladový dokument pre vypracovanie aktuálnej IDR Slovenskej republiky, ktorý sumarizuje pokrok v opatreniach zameraných na podporu OZE v období od poslednej IDR.

Opatrenia a koncept podpory OZE je definovaný zákonom č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby. Uznesením vlády SR č. 347/2013 bola schválená **Koncepcia rozvoja výroby elektriny z malých OZE v SR**, ktorá obsahuje ucelený prístup k legislatívnej aj nožnej finančnej podpore rozvoja malých OZE, určených najmä na pokrytie vlastnej spotreby domácností bez negatívneho vplyvu na stabilitu distribučných sústav a s efektom finančných úspor pre prevádzkovateľov malých zdrojov a distribučné spoločnosti.

Princíp podpory pre OZE v SR je založený na podpore investícií, zelených certifikátov, systéme výziev alebo vládnych zákaziek a daňových úľavách pre investorov do OZE. Najrozšírenejšou formou podpory sú výkupné tarify, ktorých výhodou je rýchla aplikovateľnosť, ľahká kontrolovateľnosť a sú najmenej administratívne nákladné.

Hlavným finančným nástrojom podpory OZE, najmä v sektore vykurovania, sú operačné programy (OP) fondov EÚ. V programovom období 2007 – 2013 to bol OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a OP Životné prostredie.

V programovom období 2014 – 2020 boli v rámci OP KŽP vypracované schémy podpory OZE najmä pre súkromný sektor a domácnosti. Súkromný sektor mohol profitovať z podpory pre implementáciu projektov v oblasti obnovy, resp. konštrukcie zariadení využívajúcich OZE. Domácnosti sú podporované **projektom „Zelená domácnostiam“²**, ktorého cieľom je zvýšenie podielu využitia OZE v domácnostiach prostredníctvom podpory využívania tzv. malých obnoviteľných zdrojov v rodinných a bytových domoch ako aj znižovanie emisií skleníkových plynov. Celkovo je vyčlenených 115 mil. EUR a nárok na podporu majú zariadenia na výrobu elektrickej energie zo slnečnej energie s výkonom do 10 kW (fotovoltaické panely), zariadenia na výrobu tepla, ktoré pokrývajú potreby elektrickej energie v budove, tepelné čerpadlá, kotly na biomasu a solárne kolektory.

***Odporúčanie 30:** Zvážiť reštrukturalizáciu daní na energetické produkty, používaných v odvetviach, na ktoré sa vzťahuje EÚ ETS, zavedením dane zo zložky CO₂, zvážiť zvýšenie sadzby dane z motorovej nafty s cieľom zabezpečiť, aby zdanenie pohonných hmôt bolo v súlade s plnením cieľov v oblasti zmeny klímy.*

V otázke nožnej reštrukturalizácie (rozšírenia) daní z energie konštatuje **Revízia výdavkov na životné prostredie**, že implicitná daň z využívania energií je na Slovensku druhá najnižšia v rámci EÚ a menej ako polovičná oproti európskemu priemeru. Zvýšenie (rozšírenie) environmentálnych daní, prípadne obmedzenie existujúcich výnimiek (napr. oslobodenie spotreby palív v domácnostiach, resp. kombinovanej výroby elektriny a tepla z uhlia) by prispelo k motivácii využívať energiu efektívnejšie. Potenciál výnosu zo zrušenia fakultatívnych oslobodení je vo výške 65 mil. EUR.

Tabuľka 2: Vplyv zrušenia fakultatívnych oslobodení energetických daní (v mil. EUR, ESA 2010, prognóza)

Opis znenia	2017	2018	2019
-------------	------	------	------

² <http://zelenadomacnostiam.sk/sk/>

Elektrina	8,8	9,0	9,2
vyrobená z obnoviteľného zdroja	2,9	3,0	3,1
používaná na kombinovanú výrobu elektriny a tepla	0,2	0,2	0,2
používaná koncovým odberateľom elektriny v domácnosti	5,4	5,6	5,7
Uhlie	28,7	29,4	30,2
na kombinovanú výrobu elektriny a tepla	27,5	28,2	28,9
koncovým odberateľom uhlia v domácnosti	1,2	1,3	1,3
Zemný plyn	23,9	24,5	25,2
na kombinovanú výrobu elektriny a tepla	7,4	7,6	7,8
koncovým odberateľom zemného plynu v domácnosti	16,4	16,9	17,3
Spolu	61,4	62,9	64,6

Zdroj: Inštitút finančnej politiky MF SR

Revízia výdavkov na ŽP tiež uvádza, že hoci naftové automobily sú palivovo efektívnejšie ako benzínové, vyprodukujú na liter paliva viac emisií znečisťujúce ovzdušie, a spôsobia ďalšie sociálne náklady (napr. hluk). Vzhľadom na spôsobené environmentálne náklady je **potrebné zosúladiť spotrebné dane z pohonných hmôt**.

Toto odporúčanie sčasti berie do úvahy **novela zákona o spotrebnej dani z minerálneho oleja** (č. 268/2017 Z. z.) z dielne MF SR, ktorú schválila vláda SR v novembri 2017. Nové znenie prináša vyššiu sadzbu dane pre motorový benzín a naftu a upravuje daňovo zvýhodnenú sadzbu dane, ak palivá obsahujú minimálne podiely biozložky.

Poľnohospodárstvo a životné prostredie

Odporúčanie 33: Podporovať dobrovoľné plány riadenia poľnohospodárskych podnikov, v ktorých environmentálne ciele presahujú rámec národných požiadaviek, ktoré by oprávňovali na ďalšiu podporu, podporovať plány riadenia umelých hnojív a maštaľného hnoja na úrovni poľnohospodárskych podnikov v oblastiach ohrozených dusičnanmi.

Koncepcia rozvoja pôdohospodárstva na roky 2013 – 2020 bola schválená uznesením vlády SR č. 357/2013 a jej zámerom je podporovať efektívnosť využívania zdrojov v záujme inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu poľnohospodárstva a vidieckych oblastí. Nadväzne bol schválený Akčný plán rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2014 – 2020 uznesením vlády SR č. 33/2014. Špecifikuje efektívny komplex nástrojov a opatrení na podporu slovenského poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR) podporovalo a ďalej podporuje dobrovoľné plány riadenia poľnohospodárskych podnikov, v ktorých environmentálne ciele presahujú rámec národných požiadaviek prostredníctvom Programu rozvoja vidieka v dvoch programových obdobiach (PRV SR 2007 – 2013 a PRV SR 2014 – 2020). Jednotlivé environmentálne ciele boli prostredníctvom PRV SR 2007 – 2013 realizované pomocou nasledovných opatrení:

- agroenvironmentálno-klimatické opatrenie;
- ekologické poľnohospodárstvo;
- platby v rámci sústavy Natura 2000 a podľa rámcovej smernice o vode;
- platby pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami.

Schválený bol nový **Program rozvoja vidieka SR** na roky 2014 – 2020 (PRV 2014 – 2020), ktorého prioritami je podpora prenosu znalostí a inovácií v poľnohospodárstve,

lesníctve a vidieckych oblastiach, zvýšenie životaschopnosti a konkurencieschopnosti všetkých typov poľnohospodárstva, podpora inovačných poľnohospodárskych technológií a udržateľného obhospodarovania lesa. PRV SR je zameraný aj na podporu efektívnosti zdrojov a prechodu na nízkouhlíkové a klíme odolné poľnohospodárstvo, lesníctvo a potravinárstvo.

Celková alokácia PRV 2014 – 2020 predstavuje 2,078 mld. EUR verejných zdrojov na 7 rokov, z toho za zdroje EÚ 1,545 mld. EUR predstavuje príspevok EPFRV a 0,533 mld. EUR predstavuje príspevok štátneho rozpočtu.

Udržateľný rozvoj poľnohospodárstva podporujú aj neprojektové opatrenia v rámci PRV 2014 – 2020:

- **Opatrenie č. 10 - Agroenvironmentálno-klimatické opatrenie**, ktoré prioritne rieši prostredníctvom svojich operácií nasledovné identifikované potreby:
  - Zachovanie biodiverzity a zvýšenie environmentálnej výkonnosti podpôr na ochranu biodiverzity;
  - Zabezpečenie ochrany pôdy pred degradáciou;
  - Eliminácia dopadov a adaptácia pôdohospodárstva na zmenu klímy.
- **Opatrenie č. 11 – Ekologické poľnohospodárstvo**, ktoré prioritne rieši prostredníctvom svojich operácií nasledovné identifikované potreby:
  - Zachovanie biodiverzity a zvýšenie environmentálnej výkonnosti podpôr na ochranu biodiverzity;
  - Zabezpečenie ochrany pôdy pred degradáciou;

Realizuje ich hlavne formou nasledujúcich platieb:

- Platba na prechod na postupy a metódy ekologického poľnohospodárstva;
  - Platba na udržanie ekologického poľnohospodárstva.
- **Opatrenie č. 12 – Platby v rámci sústavy Natura 2000 a podľa rámcovej smernice o vode**, ktoré rieši kompenzáciu nákladov a straty príjmov v dôsledku znevýhodnenia v príslušných oblastiach v súvislosti s územiaми v rámci vyhlásenej siete Natura 2000.
  - **Opatrenie č. 13 – Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami**

Od roku 2015 SR realizuje nové resp. upravené určenie oblastí s prírodnými a inými osobitnými obmedzeniami v celkovej rozlohe 1 240 610 ha, ktorými sú:

- Horské oblasti (501 796 ha);
- Oblasti čeliace významným prírodným obmedzeniam (573 622 ha);
- Oblasti postihnuté špecifickými obmedzeniami (165 192 ha).

Opatrenie je určené na podporu poľnohospodárskych aktivít, ktorých realizácia je sťažená v dôsledku obmedzení spojených s charakterom uvedených území.

- **Opatrenie č. 14 – Dobré životné podmienky zvierat**

Účelom podpory je kompenzovať poľnohospodárom náklady a ušlé príjmy súvisiace so zavádzaním takých chovných postupov, ktoré sú nad rámec príslušných povinných štandardov a bežnej chovateľskej praxe, vedúce k zlepšeniu životných podmienok zvierat. Do podpory sú navrhnuté chovy dojníc, hydiny a ošípaných, kde je dominantnou podmienkou zlepšenie životných potrieb zväčšenie chovných priestorov pre zvieratá.

- **Opatrenie č. 15 – Lesnícko-environmentálne a klimatické služby a ochrana lesov**

Cieľom opatrenia je poskytnúť podpory verejným alebo súkromným obhospodarovateľom lesov alebo iným subjektom súkromného práva a verejným subjektom a ich združeniam, za vykonávanie lesnícko-environmentálnych a klimatických záväzkov. Podpora sa realizuje hlavne prostredníctvom nasledujúcich platieb:

- Platby na lesnícko-environmentálne záväzky v chránených vtáčích územiach;
- Platby na lesnícko-environmentálne záväzky v územiach európskeho významu.

V rámci podpory plánov riadenia umelých hnojív a maštalného hnoja na úrovni poľnohospodárskych podnikov v oblastiach ohrozených dusičnanmi je v účinnosti zákon č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov, ktorý upravuje podmienky hospodárenia s hnojivami v zraniteľných oblastiach.

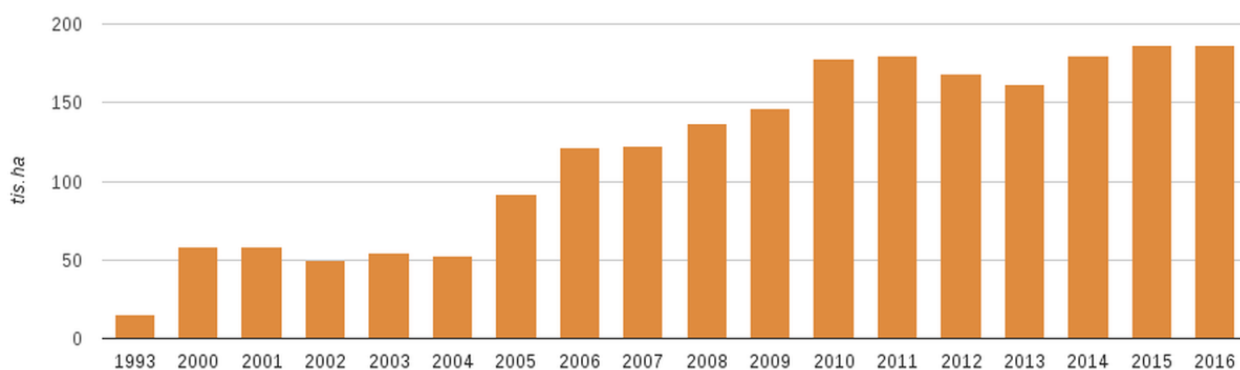
***Odporúčanie 34:** Zvážiť, ako by sa platby mohli lepšie zamerať na ekologické dôsledky v rámci harmonizovaného programu rozvoja vidieka, vrátane platieb Natura 2000, ďalších agro-environmentálnych platieb a platieb na udržanie poľnohospodárstva v menej priaznivých oblastiach.*

Prostredníctvom **Agroenvironmentálneho klimatického opatrenia** sa realizovali nasledovné operácie:

- *Integrovaná produkcia v ovocinárstve* – za roky 2015, 2016, 2017 bola v rámci opatrenia podporená plocha 2 409,96 ha ovocných sádov;
- *Integrovaná produkcia v zeleninárstve* – za roky 2015, 2016, 2017 bola v rámci opatrenia podporená plocha 9 943,35 ha;
- *Integrovaná produkcia vo vinohradníctve* – za roky 2015, 2016, 2017 bola v rámci opatrenia podporená plocha 6 079,00 ha vinohradov;
- *Ochrana biotopov poloprirodných a prírodných trávnych porastov* – za roky 2015, 2016, 2017 bola v rámci opatrenia podporená plocha 141 182,67 ha biotopov trávnych porastov;
- *Multifunkčné okraje polí (biopásy na ornej pôde)* – za roky 2015, 2016, 2017 bola v rámci opatrenia podporená plocha 108,4 ha biopásov;
- *Ochrana vodných zdrojov – CHVO Žitný ostrov* – za roky 2015, 2016, 2017 bola v rámci opatrenia podporená plocha 9 352,41 ha;
- *Ochrana dropa fúzatého* – za roky 2015, 2016, 2017 bola v rámci opatrenia podporená plocha 1 799,36 ha;
- *Ochrana biotopov sysľa pasienkového* – za roky 2015, 2016, 2017 bola v rámci opatrenia podporená plocha 735,04 ha;
- *Chov a udržanie ohrozených druhov zvierat* – za roky 2015, 2016, 2017 bolo v rámci opatrenia podporených 5 539 dobytčích jednotiek.

V rámci opatrenia **Ekologické poľnohospodárstvo (EP)** bola v roku 2015 podporená celková plocha 165 922,21 ha zo 187 011 ha (celková výmera poľnohospodárskej pôdy zaradenej v systéme EP). V roku 2016 predstavovala výmera poľnohospodárskej pôdy zaradenej v EP 9,45 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy SR (v roku 2012 bol tento pomer na úrovni 8,11 %, teda má rastúci charakter).

Graf 11: Vývoj výmery poľnohospodárskej pôdy v ekologickej poľnohospodárskej výrobe (v tis. ha)

Zdroj: Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky

Prostredníctvom opatrenia „Platby pre oblasti s prírodnými alebo inými osobitnými obmedzeniami“ sa realizovali nasledovné opatrenia:

- Kompenzačné platby v horských oblastiach, v rámci ktorého sa podporilo 438 235 ha horských oblastí;
- Kompenzačné platby pre oblasti s významnými prírodnými obmedzeniami, v rámci ktorého sa podporilo 518 952 ha oblastí s významným obmedzením;
- Kompenzačné platby v oblastiach so špecifickými obmedzeniami, v rámci ktorého sa podporilo 146 722 ha oblastí so špecifickými obmedzeniami.

2. Tabuľka prijatých opatrení v kontexte odporúčaní OECD z roku 2011

Tabuľka sumarizuje prijaté opatrenia k zvyšným odporúčaniam, v ktorých plnení nastal menší pokrok, resp. zhodnotenie tohto pokroku nie je natoľko detailné a komplexné.

Odporúčania	Prijaté opatrenia
<p>1. Zhodnotiť účinnosť a efektívnosť environmentálnych daní pri dosahovaní environmentálnych cieľov a ich súlad s ostatnými ekonomickými nástrojmi.</p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>
<p>2. Posúdiť rozšírenie ročnej cestnej dane na súkromné vozidlá a prepojiť daňovú sadzbu s environmentálnou výkonnosťou, najmä pokiaľ ide o emisie uhlíka a ďalších látok, ktoré môžu predstavovať v mestských oblastiach zdravotné riziko.</p>	<p>Daň z motorových vozidiel sa aktuálne vzťahuje stále iba na fyzické a právnické osoby, ktoré používajú motorové vozidlo na podnikateľské účely. Daňová sadzba sa pre každé vozidlo vyrátava na základe objemu motora, alebo celkovej hmotnosti a počtu náprav. V roku 2015 predstavovali príjmy z tejto dane 142 mil. EUR (0,18% HDP), oproti 132 mil. EUR v roku 2012 (0,19 % HDP). Od roku 2016 sa na základe novely zákona, ktorá zohľadňuje ekologický aspekt, sadzby dane zjednotili – neurčujú si ich už samosprávne kraje, ale sú rovnaké na celom Slovensku. Ročná sadzba dane zohľadňuje vek vozidla a zaviedlo sa jej zníženie o 50 % pre vozidlá s hybridným, plynovým a vodíkovým pohonom, a elektromobily boli od daňovej povinnosti oslobodené.</p>
<p>3. Periodicky posudzovať pridanú hodnotu Environmentálneho fondu a Recyklačného fondu z hľadiska ich ekonomickej účinnosti a environmentálnej efektívnosti pri napĺňaní ich cieľov; zvážiť možnosti úpravy cieľov a prevádzky týchto fondov, vrátane ich postupného zrušenia.</p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>
<p>4. Posilniť kapacity na prilákanie, absorbovanie a účinnú alokáciu fondov EÚ v oblasti životného prostredia.</p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>
<p>5. Vybudovať kapacity pre ekonomickú analýzu na podporu vypracovania a implementácie environmentálnej politiky; posilniť spoluprácu medzi Štatistickým úradom SR, Ministerstvom životného prostredia SR a ďalšími zainteresovanými ministerstvami a organizáciami na vypracovaní environmentálneho účtovníctva.</p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>

<p>6. Zlepšiť všeobecnú inovačnú kapacitu prostredníctvom väčšej podpory vyššieho vzdelávania a medzinárodnej spolupráce v oblasti vedy a výskumu; zamerať podporu vo výskume a vývoji súvisiacom so životným prostredím na vybrané oblasti a zväziť využitie stimulov na zvýšenie príspevku súkromného sektora v tejto oblasti; vytvoriť inovačné klastre alebo iné mechanizmy na presadenie intenzívnej spolupráce medzi verejnou správou na centrálnej a miestnej úrovni, medzinárodnými a národnými podnikmi a univerzitami a finančným sektorom s cieľom podpory rozvoja a šírenia environmentálnych-technológií.</p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>
<p>7. Vypracovať novú environmentálnu stratégiu ako neoddeliteľnú súčasť stratégie ekonomického a sociálneho rozvoja Slovenska; zabezpečiť, aby štátna správa v oblasti životného prostredia bola stabilná, profesionálna, efektívna a otvorená a aby bola odhodlaná naplňať ambiciózne environmentálne ciele.</p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>
<p>8. Urýchliť vypracovanie komplexnej, praktickej, internetovej príručky o environmentálnej legislatíve, ktorá umožní, aby regulované sektory, osobitne energeticky náročné spoločnosti produkujúce značné znečisťovanie, jednoduchšie dosiahli súlad s príslušnými požiadavkami v oblasti životného prostredia.</p>	<p>Komplexný zber údajov a informácií o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia (IPKZ), informovanosť verejnosti, sprístupňovanie údajov a ich poskytovanie orgánom EÚ je zabezpečené zriadením Informačného systému IPKZ, ktorý je prístupný na internete (web MŽP SR, www.enviroportal.sk a www.sizp.sk). Zahŕňa register prevádzok IPKZ a vydaných povolení, register výsledkov kontrol, register informácií o BAT a register oprávnených osôb. Súčasťou enviroportálu je aj časť venovaná aktuálnemu stavu prijatých právnych predpisov na národnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ a taktiež prijatým strategickým a koncepcným dokumentom na oboch úrovniach (http://enviroportal.sk/dokumenty-1).</p>

<p>9. <i>Ďalej zjednodušiť proces environmentálneho povoľovania a integrovať inšpekčné postupy; vypracovať jasnú politiku presadzovania právnych predpisov, ktorá bude obsahovať priority presadzovania a koncepciu uplatňovania sankcií; zvýšiť úsilie presadzovania súladu so zameraním na malé a stredné podniky.</i></p>	<p><i>Proces integrovaného povoľovania bol upravený v zákone č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia (zákon o IPKZ) v spolupráci so Slovenskou inšpekciou životného prostredia (SIŽP) a odbornou verejnosťou tak, aby priebeh povoľovania bol čo najjednoduchší, prehľadný a účinný. Povinnosti subjektov sú prepojené na sankcie, ktoré sú adekvátne miere porušenia.</i></p> <p><i>SR transponovala smernicu EÚ o priemyselných emisiách v roku 2013 do zákona o IPKZ, keďže zmeny vyvolané smernicou boli zásadné. Do roku 2017 bolo v rámci zdokonaľovania a zabezpečovania súladu so smernicou a praxou vydané 2 novely zákona o IPKZ a 4 novely ďalších zákonov, ktoré nepriamo novelizovali zákon o IPKZ.</i></p> <p><i>Na zabezpečenie efektívnej ochrany životného prostredia sa zaviedol spôsob definitívneho ukončenia činnosti prevádzky IPKZ a špecifikovali sa opatrenia na vylúčenie rizík prípadného ohrozenia zdravia ľudí alebo znečisťovania životného prostredia pochádzajúceho z prevádzky po definitívnom ukončení jej činnosti a na uvedenie miesta prevádzkovania do uspokojivého stavu. Týmto sa zabezpečí eliminovanie kontaminácie pôdy a podzemnej vody nebezpečnými látkami, ktoré prevádzkovateľ používal, vyrábal alebo vypúšťal.</i></p> <p><i>Smernica o priemyselných emisiách ďalej umožnila udeliť odchylné hodnoty z emisných limitov v porovnaní s úrovňou emisií, ktorá je uvedená v najlepších dostupných technikách (BAT). Nahradili sa tým výnimky pre prevádzkovateľov, ktorí nedokázali splniť emisné limity a tieto výnimky sa neúmerne predlžovali. Dodržiavanie emisných limitov uvedených v BAT je spravidla prísnejšie ako v národnej legislatíve a to má pozitívny dopad na životné prostredie.</i></p> <p><i>SIŽP vykonáva environmentálne kontroly za účelom kontroly a presadzovania dodržiavania podmienok povolenia prevádzkovateľmi, monitorovania vplyvu na životné prostredie, monitorovania emisií a kontrol vnútorných správ a nadväzujúcich dokumentov, overovania vlastného monitorovania, kontrolovania použitých techník a primeranosti environmentálneho riadenia prevádzky. Počet vykonaných kontrol na úseku IPKZ v roku 2012 bol 213, pričom v roku 2015 sa zvýšil na 380. Novela zákona o ovzduší z decembra 2017 zavádza novú povinnosť pre SIŽP vykonávať monitorovací program pre väčšie stredné spaľovacie zariadenia, pre ktoré začnú v najbližších rokoch platiť prísnejšie emisné limity.</i></p> <p><i>Dlhoročné uzatváranie skládok sa v novele zákona o IPKZ vyriešilo tým, že sa ustanovila povinnosť pre prevádzkovateľa uzavrieť alebo rekultivovať skládku odpadov alebo jej časť najneskôr v posledný deň lehoty uvedenej v povolení vydanom na základe žiadosti o udelenie súhlasu a táto lehota sa už ďalej nesmie predlžovať. Taktiež boli stanovené vysoké sankcie pri nedodržaní.</i></p> <p><i>Zjednodušenie pre prevádzkovateľov spadajúcich pod zákon o IPKZ priniesla aj novela zákona o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí. Prevádzkovateľ má možnosť zvoliť si formu oznamovania údajov do národného registra znečisťovania (NRZ) v písomnej alebo elektronickej podobe, čím sa odbúrava administratívne zaťaženie.</i></p> <p><i>V súvislosti s čl. 13 smernice EÚ o priemyselných emisiách bolo v roku 2011 zriadené Fórum pre výmenu informácií o BAT medzi členskými štátmi, dotknutými odvetvami, mimovládnyimi organizáciami presadzujúcimi ochranu životného prostredia a Komisiou, aby sa vypracovali, preskúmali a v prípade potreby aktualizovali referenčné dokumenty o BAT (BREFy). Pre posilnenie informovanosti a výmenu informácií o BAT bolo v r. 2015 na pôde SIŽP, v útvare integrovanej prevencie a kontroly zriadené Centrum BAT. Centrum BAT okrem iného podporuje činnosť 5 technických pracovných skupín na národnej úrovni pre vybrané sektory a pravidelne organizuje podujatie Fórum BAT určené odbornej verejnosti a štátnej správe. Od roku 2012 bolo vydaných 13 záverov o BAT, ktoré sú pre SR ako člena EÚ záväzné.</i></p>
--	--

<p>10. Zabezpečiť úplný súlad posudzovania vplyvov na životné prostredie a posudzovania strategických dokumentov s požiadavkami EÚ, najmä pokiaľ ide o účasť verejnosti a prístupe k spravodlivosti.</p>	<p>Majoritná väčšina vznesených konštatovaní Európskej komisie bola riešená novelou zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (408/2011 Z. z.), ktorá nadobudla účinnosť v roku 2011. V roku 2012 bolo potrebné ďalšou úpravou (448/2012 Z. z.) doriešiť špecifikáciu zmien strategických dokumentov s tým, že zisťovaciemu konaniu môžu podliehať len malé zmeny strategických dokumentov. Táto úprava je platná od 1.1.2013. Európska komisia po notifikácii uvedených úprav zákona o posudzovaní vplyvov uzavrela konanie o porušení voči SR.</p> <p>SR dostala od Európskej komisie v roku 2013 ďalšiu výzvu týkajúcu sa vykonávania smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/ES z 13. decembra 2011 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (smernica EIA). Medzi konštatovaniami Európskej komisie rezonovalo najmä nedostatočné prepojenie procesu posudzovania vplyvov navrhovaných činností s následnými povolovacími procedúrami, pretože sa tak vytvára priestor pre nerešpektovanie výsledkov procesu posudzovania vplyvov, ktorý tak nemôže garantovať ani plné zabezpečenie práv dotknutej verejnosti už účastnej na tomto konaní, resp. majúcej záujem o výsledok rozhodovania v environmentálnych veciach.</p> <p>Novelizácia zákona o posudzovaní vplyvov bola sfinalizovaná v roku 2014 prijatím zákona č. 314/2014 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2015. Hlavné legislatívne úpravy pozostávali zo zabezpečenia rešpektovania výsledkov procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie, garantovania plného zabezpečenia práv dotknutej verejnosti už účastnej na procese posudzovania resp. majúcej záujem o výsledok rozhodovania v environmentálnych veciach. Novela z uvedeného dôvodu implementuje časť požiadaviek obsiahnutých v Dohovore o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (tzv. Aarhuský dohovor), ktoré sú zároveň prebraté do obsahu článkov 6 a 7 smernice EIA. Podľa novelizovaného zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie pribudla pre príslušné orgány povinnosť vydávať záväzné stanoviská v rámci povolovacích konaní pre tie navrhované činnosti a ich zmeny, ktoré boli predmetom povinného hodnotenia alebo zisťovacieho konania.</p> <p>Cieľom novely zákona o posudzovaní vplyvov (312/2016 Z. z.) bolo komplexné odstránenie transpozičného deficitu voči smernici EIA, najneskôr do konca roka 2016 vo vzťahu splnenia „ex ante kondicionality“ v rámci programového obdobia 2014 – 2020, čím bude umožnené SR čerpať finančné príspevky z fondov Európskej komisie.</p> <p>Ďalšie zmeny a doplnenia vykonané v rámci platného zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie mali za cieľ transponovať smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/52/EÚ zo 16. apríla 2014, ktorou sa mení smernica 2011/92/EÚ o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie.</p>
<p>11. Vytvoriť fórum, v rámci ktorého sa budú zástupcovia Ministerstva životného prostredia SR a mimovládnych organizácií pravidelne stretávať, so zreteľom na posilnenie dialógu a spolupráce.</p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>

<p>12. <i>Vypracovať nákladovo efektívne opatrenia na zníženie emisií z rastúcich sektorov (napríklad dopravy, vykurovania domácností) a znížiť potenciálne vplyvy na zdravie v mestských oblastiach</i></p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>
<p>13. <i>Zhodnotiť a prispôsobiť plány manažmentu na úrovni nižšej než povodia tak, aby sa vytvoril synergický efekt medzi rôznymi politikami (vrátane politik v oblasti poľnohospodárstva, zásobovania vodou a nakladania s odpadovými vodami, krajinného a územného plánovania, protipovodňovej ochrany, ochrany prírody a prispôsobovania sa zmene klímy); dokončiť inštitucionálne opatrenia manažmentu povodí so zreteľom na zabezpečenie dostatočných konzultácií so zainteresovanými subjektmi a efektívnu implementáciu na úrovni nižšej, než je úroveň povodia.</i></p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>
<p>14. <i>Vykonať komplexné zhodnotenie súčasných rozdielov v zásobovaní vodou a zabezpečení kanalizačných služieb, opatrení potrebných na splnenie cieľov a ich nákladov. Na tomto základe vyvinúť realistickú stratégiu na dosiahnutie cieľov EÚ v sektore vodného hospodárstva, najmä pokiaľ ide o nakladanie s odpadovými vodami, vrátane jasných priorít, strategický finančný plán na dosiahnutie cieľov a návrhy ďalšej inštitucionálnej reformy sektora vodného hospodárstva; identifikovať opatrenia na zvýšenie napojenia na vodovodné a kanalizačné siete.</i></p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>

<p>15. <i>Posilniť opatrenia na zníženie rizík záplav a ich vplyvov s dôrazom na preventívne krajinné a územné plánovanie a nízkonákladové (ekosystémové) možnosti a technológie</i></p>	<p>Základnými strategickými plánovacími dokumentmi pre oblasť ochrany pred povodňami v SR v období po roku 2015 sú Plány manažmentu povodňového rizika v čiastkových povodiach SR (popísané tiež pri odporúčaní č. 13), ktoré sú zároveň koordinované s plánmi manažmentu povodňových rizík všetkých štátov v medzinárodných povodiach Dunaja a Visly. Obsahujú odhady povodňových škôd a návrhy konkrétnych preventívnych opatrení v jednotlivých čiastkových povodiach a ich prioritizáciu. Jednotlivé návrhy opatrení zahŕňajú aj popis technického riešenia, ekosystémové možnosti a hodnotenie vplyvov na životné prostredie. Prehodnotenie a prípadná aktualizácia Plánov manažmentu povodňových rizík sa uskutoční každých šesť rokov (prvé prehodnotenie v roku 2021). V súčasnosti sa vykonáva prehodnotenie Predbežného hodnotenia povodňového rizika v SR.</p> <p>Plány manažmentu povodňového rizika sú spracované tiež v súlade a nadväznosti na Stratégiu adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy (z roku 2014), ktorá navrhuje adaptačné opatrenia aj pre oblasť vodného hospodárstva. V súčasnosti sa pripravuje aktualizovaná Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, ktorá by mala byť predložená na schválenie vláde SR koncom apríla 2018.</p> <p>Finančné prostriedky na investičnú výstavbu do veľkej miery závisia od fondov EÚ. V programovom období 2007 – 2013 prispela finančná pomoc EÚ k nárastu plochy územia so zabezpečenou protipovodňovou ochranou z 5 800 km² v roku 2004 na 6 286 km² v roku 2015. Z operačného programu ŽP boli použité financie na protipovodňové opatrenia v krajine, na nákup techniky potrebnej k záchranným a zabezpečovacím prácam, pre vypracovanie máp povodňového ohrozenia a rizika, a bol vybudovaný Povodňový varovný a predpovedný systém POVAPSYS. V rámci výziev Environmentálneho fondu v rokoch 2013 – 2016 sa použili prostriedky na výstavbu protipovodňových opatrení vo výške 5,25 mil. EUR. Prijímateľmi dotácií sú obce a štátne podniky v zriaďovateľskej pôsobnosti MŽP SR, MPRV SR a MV SR.</p>
<p>16. <i>Zhodnotiť ekonomické nástroje aplikované v odpadovom hospodárstve so zreteľom na zvyšujúce sa motivácie na minimalizáciu vzniku odpadov a ich recyklovanie a odklon od ukladania odpadov na skládkach.</i></p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>
<p>17. <i>Implementovať štátny program environmentálnych záťaží, uplatňujúc pritom pri náprave lokality podľa možnosti princíp „znečisťovateľ platí“; prioritizovať lokality s najvyšším rizikom pre ľudské zdravie a životné prostredie a zabezpečiť dlhodobé financovanie rekultivácie opustených lokalít.</i></p>	<p>Na Slovensku je evidovaných 1 758 lokalít s environmentálnou záťažou, z čoho je 139 potvrdených environmentálnych záťaží s najvyššou prioritou riešenia. Všetky tieto lokality sú v závislosti od stupňa priority rozdelené do troch registrov (A/B/C), ktorý je dostupný prostredníctvom Informačného systému environmentálnych záťaží (http://envirozataze.enviroportal.sk/).</p> <p>V rámci Štátneho programu sanácie environmentálnych záťaží pre roky 2010-2015 boli vynaložené finančné výdavky vo výške vyše 144 mil. €, z toho na ozdravovanie priemyselných lokalít a kontaminovanej pôdy bolo prostredníctvom OP ŽP vyčerpaných viac ako 71 mil. € (zdroj EÚ + ŠR) a formou dotácie z Environmentálneho fondu bolo podporených 13 skládok odpadov celkovou sumou 1 627 955 €. V roku 2015 bol vládou SR schválený nový Štátny program sanácie environmentálnych záťaží pre roky 2016 – 2021, ktorý nadväzuje na predchádzajúci program. Do roku 2021 sa plánuje na ich odstraňovanie, prieskum, monitoring a iné súvisiace činnosti preinvestovať 210 mil. EUR, najmä z európskych zdrojov. Z celkovej sumy bude 180 mil. EUR použitých na samotnú sanáciu environmentálnych záťaží. V súčasnosti je najväčším projektom sanácia skládky vo Vrakuni, ktorej náklady budú približne 30 mil. EUR. Pravdepodobná environmentálna záťaž sa môže preklasifikovať na potvrdenú environmentálnu</p>

	<p><i>záťaž na základe prieskumu, kde je hlavným kritériom klasifikácia rizika. Poradie vykonávania samotných sanácií závisí aj od analýzy rizika, ktorá na rozdiel od klasifikácie rizikovosti, nie je voľne dostupná a nedá sa jednoducho vyčíslieť. Ďalším faktorom stanovujúcim poradie sanácií je pripravenosť projektu a schopnosti organizácie určenej na sanáciu ju aj skutočne vykonať.</i></p> <p><i>Jedným z hlavných princípov Štátneho programu sanácie environmentálnych záťaží je princíp „znečisťovateľ platí“. Keďže všetky environmentálne záťažé vznikli pred vyše 10 rokmi, tak sa vo veľkej miere stáva, že pôvodný majiteľ alebo právny nástupca už neexistuje a sanáciu platí štát. V Európe sa odhaduje, že približne 35 % výdavkov na sanáciu pramení z verejného sektora. Aké percento výdavkov na sanáciu je z verejného sektora a aké zo súkromného sektora je v SR otáznе, nakoľko konania o určení povinnej osoby prebehli iba na časti lokalít a štát len v roku 2015 začal sanovať prvé lokality z verejných výdavkov. V prípade viacerých veľkých súkromných subjektov ich povinnosť odstrániť environmentálnu záťaž vyplýva zo zákona alebo sú určení ako povinná osoba a príslušnú povinnosť si splnili, resp. si ju stále plnia. Na základe nariadenia EÚ prijme Slovensko novelu zákona týkajúceho sa problematiky environmentálnych záťaží, podľa ktorej bude mať štát nárok na rozdiel ceny pozemku pred a po sanácii vykonanej na súkromnom pozemku.</i></p>
<p><i>18. Vypracovať komplexnú stratégiu chránených oblastí v súlade s cieľom Natura 2000 so zapojením všetkých relevantných zainteresovaných subjektov, berúc do úvahy prínosy a náklady rôznych možností; ďalej rozvíjať monitorovací a informačný systém zameraný na ochranu prírody a biodiverzity.</i></p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>
<p><i>19. Rozšíriť používanie jestvujúcich ekonomických nástrojov na ochranu biodiverzity a vytvoriť nové nástroje, predovšetkým platby za ekosystémové služby.</i></p>	<p><i>MŽP SR sa pri dosahovaní cieľov svojej politiky ochrany prírody a biodiverzity do istej miery spolieha na ekonomické nástroje. Hlavnými používanými nástrojmi sú platby (finančné náhrady, finančné príspevky, výkup chránených pozemkov), poplatky a pokuty. Okrem nástrojov používaných zo strany MŽP SR Slovensko uplatňuje úľavy z dane z nehnuteľností, platby vlastníkom alebo užívateľom pozemkov (ako súčasť podpory poľnohospodárskej politiky spolufinancovanej EÚ, politiky regionálneho rozvoja a kohéznej politiky) a krížové dotácie prostredníctvom Environmentálneho fondu. Vo vzťahu k prírode a biodiverzite neexistujú žiadne environmentálne dane. SR musí zhodnotiť služby, ktoré poskytujú ekosystémy a ich služby, so zreteľom na možné platby za tieto služby.</i></p> <p><i>Envirostratégia 2030 a Revízia výdavkov na životné prostredie (2017) hodnotia stav a stanovujú ciele pre udržateľné využívanie ekosystémových služieb, konkrétne:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Na všetky ekosystémové služby bude prihliadané rovnocenne a budú zohľadnené aj v národnom systéme účtovníctva. Ekosystémové služby budú ohodnotené a kvantifikované a brané do úvahy pri investíciách a tvorbe politik. Podporí sa vytváranie komplexného systému hodnotenia ekosystémových služieb a možnosti ich udržateľného využívania a zväžia sa možnosti ich speňaženia. Boli realizované napríklad odhady ekosystémových služieb parku Veľká Fatra, Slovenský Raj a Muránska Planina a prieskum ochoty platiť za návštevu národného parku TANAP.</i> - <i>Z dlhodobého hľadiska je potrebné vytvoriť udržateľný systém financovania ochrany prírody, ktorý bude využívať aj zdroje mimo štátneho rozpočtu a EÚ. Nové spôsoby financovania budú zavedené na základe analýzy</i>

	<p>najlepšej praxe zo zahraničia, napríklad zavedením vstupného do chránených území, hospodárskou činnosťou správ chránených území, zavedením ekvivalentu kúpeľných poplatkov za pobyt v národných parkoch, predajom licencií na výkon environmentálne prijateľných hospodárskych činností v týchto územiach, prostredníctvom členstva v klube priateľov parku, adopčnými programami a podobne.</p>
<p>20. Lepšie integrovať ochranu krajiny do územného plánovania; preskúmať spôsoby, ako by cestovný ruch mohol prispieť platbami na služby, ktoré poskytuje krajinný manažment; vypracovať hodnotiacu metodológiu s cieľom poskytnúť základ na odhad platieb pre majiteľov pozemkov a farmárov za ekologické služby, ktoré poskytujú.</p>	<p>Envirostratégia 2030 a Revízia výdavkov na životné prostredie formulujú ciele aj pre integrovaný koncept ochrany krajiny a zapojenie vlastníkov pozemkov, konkrétne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vytvorí sa integrovaný koncept ochrany krajiny na základe Európskeho dohovoru o krajine. Zachovávajú a revitalizujú sa charakteristické formy krajiny v súlade s historickým a prirodzeným kontextom. V koncepte budú zahrnuté aj tzv. bezcestné územia v krajine, ktoré sú nevyhnutné pre zachovanie druhov a biotopov vyžadujúcich rozsiahlejšie nenarušené plochy. Tento koncept sa bude okrem prírody mimo chránených území a krajinných prvkov týkať aj územného plánovania a bude regulovať využívanie krajiny v mestách a ich tesnej blízkosti. Bude uplatňovaný program revitalizácie krajiny s cieľom obnovy ekosystémových funkcií, ekologickej konektivity a ekologickej stability krajiny. Zvýši sa krajinná rozmanitosť a zabráni sa ďalšej fragmentácii, s prihliadaním na koridory prepájajúce ekologicky významné územia dôležité aj pre migráciu druhov, hlavne veľkých šeliem. Zabezpečí sa ochrana, plánovanie a manažment krajiny za účasti verejnosti, samospráv a tretieho sektora. - Opatrenia navrhnuté v dokumentácii ochrany prírody a krajiny a územných systémoch ekologickej stability budú záväzným podkladom pre procesy územného plánovania a pozemkových úprav. Dokumentácia obsahujúca návrhy prvkov vytvárajúcich krajinu, vrátane projektov pozemkových úprav a územných plánov, bude integrovaná a bude zahŕňať koncept zelenej infraštruktúry. - Obmedzenie bežného obhospodarovania pre vlastníkov pozemkov v chránených územiach je možné vyrovnáť piatimi zákonnými spôsobmi. Je to zámena pozemku za iný vhodný pozemok vo vlastníctve štátu (nie je vždy možná), nájom pozemkov, výkup pozemkov do vlastníctva štátu, zmluvná starostlivosť a finančná náhrada. Z týchto možností sa v súčasnosti využíva hlavne finančná náhrada, ktorú vypláca Ministerstvo vnútra SR, a o ktorú si môžu požiadať napríklad nešťátni vlastníci lesov v bezzásahovej zóne, ktorým nebola po veternej smršti udelená výnimka na ťažbu dreva. Od roku 2013 predstavovali tieto výdavky priemerne asi 2 mil. EUR ročne a medziročne majú rastúcu tendenciu. Ostatné formy náhrad sa momentálne uplatňujú len okrajovo, napr. v rámci Národného parku Slovenský raj. Postupnou zonáciou ďalších území sa potreba finančných prostriedkov zo zdrojov MŽP SR bude zvyšovať.
<p>21. Stanoviť jasné priority pre medzinárodnú environmentálnu spoluprácu a posilniť príslušné kapacity.</p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>

<p>22. <i>Posilniť implementáciu ratifikovaných mnohostranných dohôd o životnom prostredí a podporiť lepšiu koordináciu a komunikáciu medzi ministerstvami, štátnymi orgánmi a ostatnými zúčastnenými stranami (napríklad v súvislosti s Dohovorom o biologickej diverzite a Štokholmským dohovorom).</i></p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>
<p>23. <i>Posilniť bilaterálnu a regionálnu spoluprácu zameranú na ochranu cezhraničných vôd a podporovať implementáciu Plánu manažmentu povodia Dunaja.</i></p>	<p>SR má dlhoročnú tradíciu (desiatky rokov) v spolupráci so susednými krajinami na ochrane cezhraničných vôd. Spolupráca pokrýva všetky dôležité aspekty ochrany a manažmentu vôd v danej cezhraničnej oblasti (kvalita a kvantita vôd, stav vôd, varovné systémy, hydrologická predpoveď, úprava korýt tokov, plavba atď). Uvedené aktivity sa uskutočňujú v súlade s politikou EÚ v oblasti vôd (spolupráca so susednými štátmi, členmi EÚ). Výsledky a dosiahnutý pokrok sú zaznamenané ako v Zápisoch jednotlivých pracovných skupín, tak i v Protokoloch komisií hraničných vôd.</p> <p>Hlavnou úlohou zúčastnených strán v rámci Dohovoru o ochrane a využívaní rieky Dunaj je implementácia Rámcovej smernice o vode a smernice o hodnotení a manažmente povodňových rizík. SR aktívne spolupracuje v rámci aktivít Medzinárodnej komisie pre ochranu rieky Dunaj. Výsledky sú publikované na stránke: www.icpdr.org.</p>
<p>24. <i>Ďalej posilňovať kontroly a presadzovanie environmentálnych dohovorov súvisiacich s obchodovaním. Odstrániť právne prekážky ukladania pokút za porušovanie CITES na území Slovenska. Pokračovať v programoch vzdelávania sudcov a prokurátorov vo veciach životného prostredia.</i></p>	<p>Začiatkom roka 2013 začala platiť novela zákona o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi, ktorá zaviedla nové správne poplatky a odstránila právne prekážky pre ukládanie pokút za priestupky a správne delikty v oblasti CITES.</p> <p>Na hraničných priechodoch sú za vymáhanie práva v oblasti CITES zodpovedné colné orgány, vo vnútrozemí je to Slovenská inšpekcia životného prostredia (4 inšpektoráty) a 72 okresných úradov (odbory starostlivosti o životné prostredie). Všetky uvedené orgány majú kompetenciu ukladať pokuty, nelegálne držané exempláre zaistiť a následne zhabať/prepadnúť v prospech štátu. Trestné činy v oblasti CITES rieši odbor odhalovania nebezpečných materiálov a environmentálnej kriminality na Prezídiu Policajného zboru Ministerstva vnútra SR.</p> <p>Pre zefektívnenie boja proti nelegálnemu obchodu s ohrozenými druhmi schválila Vláda SR Národný akčný plán SR 2014 – 2019. V súlade s akčným plánom bol zriadený medzirezortný orgán, združujúci políciu, MŽP SR ako Výkonný orgán CITES SR, colné orgány, SIŽP, veterinárne a daňové orgány. Určuje, s prihliadnutím na trendy v nelegálnom obchode, polročne priority, na ktoré sa kontroly zameriavajú. Efektivita kontrol SIŽP sa od roku 2015 zvýšila na úroveň cca 50 % (t. j. pri polovici kontrol bolo zistené porušenie právnych predpisov). Počet porušení právnych predpisov v oblasti CITES zistených colnými orgánmi stúpol v rokoch 2012 – 2016 dvojnásobne oproti obdobiu 2002 – 2011. K účinnejšej kontrole právnych predpisov v oblasti CITES prispievajú aj pravidelné školenia kontrolných orgánov a orgánov činných v trestnom konaní. V rokoch 2012 – 2016 sa pokračovalo v školení sudcov a prokurátorov, v školení colných orgánov (6), SIŽP a okresných úradov (18).</p>
<p>25. <i>Zvýšiť oficiálnu rozvojovú pomoc a jej environmentálnu zložku v súlade so záväzkami EÚ.</i></p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>

<p>26. Upevniť platformu medziinštitucionálnej spolupráce a rozšíriť svoje aktivity na strategický návrh a posúdenie zmeny klímy a energetickú a dopravnú politiku, posilniť systém monitorovania implementácie opatrení politiky znižovania emisií skleníkových plynov, rozšíriť ich na príslušné finančné a ekonomické náklady s ohľadom na hodnotenie a zlepšovanie celkovej efektivity nákladov.</p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>
<p>27. Pravidelne hodnotiť účinnosť a efektívnosť mechanizmov na podporu obnoviteľných zdrojov energie s ohľadom na ich ekologické a ekonomické dôsledky, dôsledky výkupných cien na ceny elektrickej energie a možný presah medzi rôznymi formami podpory, znížiť výkupné ceny v súlade s technologickým pokrokom a postupne odstraňovať všetky režimy podpory pre obnoviteľné zdroje energie, ako budú získavať schopnosť konkurovať konvenčným zdrojom energie, ešte väčšmi zjednodušiť administratívne postupy na povolenie inštalácie energetických zariadení pracujúcich na báze obnoviteľných zdrojov energie.</p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>
<p>28. Zlepšiť efektívnosť účasti Slovenska v EU ETS a využívania flexibilných mechanizmov Kjótskeho protokolu zabezpečením transparentnosti prevodu emisných kvót a využívania výnosov, v plnej miere implementovať Schému zelených investícií.</p>	<p>V rámci zákona č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami sú v § 18 zadefinované oblasti využitia príjmov z aukcií a príjmov z flexibilných mechanizmov Kjótskeho protokolu. V roku 2013 predalo Slovensko 7 mil. AAU Španielsku. Výnos sa použil na spustenie zeleného programu SlovSEFF III, ktorým sú podporované projekty na zvyšovanie energetickej efektívnosti v priemysle, zvyšovanie energetickej účinnosti v bytových domoch a na podporu projektov využívajúcich obnoviteľné zdroje energie. Viac informácií o programe a zrealizovaných projektoch je dostupných na stránke: http://www.slovseff.eu/index.php/en/</p> <p>Pre druhé obdobie Kjótskeho protokolu (2013 – 2020) Slovensko neuvažuje nad využívaním flexibilných mechanizmov na plnenie svojich záväzkov.</p>

<p>29. Pokračovať v postupnom ukončovaní uhoľných dotácií a daňových úľav pre využívanie energie v domácnostiach a v energeticky náročných odvetviach, s cieľom podporiť zmeny v oblasti energetickej spotreby a prispieť k fiškálnej konsolidácii.</p>	<p>Primárna energetická náročnosť na SR klesla rýchlym tempom (medzi rokmi 2005 a 2015 o 50,8 %), hoci v absolútnom vyjadrení zostáva takmer dvojnásobkom priemeru EÚ. Vysoká energetická náročnosť je spôsobená najmä vysokým podielom energeticke náročného priemyslu na SR.</p> <p>Tému dekarbonizácie ekonomiky bude analyzovať Štúdia nízkouhlíkového rastu SR, ktorú pripravuje IEP pri MŽP SR v spolupráci so Svetovou bankou. Štúdia zhodnotí scenáre vývoja ekonomiky (ideálne do roku 2050) a identifikuje najefektívnejšie opatrenia z pohľadu nákladov a výnosov. Táto štúdia bude slúžiť ako podkladový dokument pre vypracovanie nízkouhlíkovej stratégie SR. Štúdia by mala byť publikovaná v polovici roka 2018, a nízkouhlíková stratégia, ako strategický dokument, by mala byť pripravená v roku 2019. Na výsledný analytický dokument budú následne vypracované konkrétne legislatívne opatrenia.</p> <p>Strategickým dokumentom, ktorý definuje hlavné ciele a priority energetickeho sektora do roku 2035 s dlhodobým časovým výhľadom do roku 2050 je nová Energetická politika schválená vládou SR v roku 2014. Jej cieľom je prispieť k udržateľnému rastu národného hospodárstva a konkurencieschopnosti prostredníctvom zabezpečenia udržateľnej slovenskej energetiky.</p> <p>V roku 2012 bola prijatá Aktualizácia koncepcie energetickej hospodárnosti budov s výhľadom do roku 2020, ktorej hlavným zámerom je vytvoriť podmienky na zlepšovanie energetickej hospodárnosti budov SR cez stanovenie cieľov, priorít a systémových krokov a ich napĺňanie stanovením úsporných a motivačných opatrení, programov a úloh, čo by malo prispieť k dosiahnutiu výrazného využitia existujúceho potenciálu možných úspor energie a tým aj negatívnych vplyvov na životné prostredie, ktoré sú spojené s jej výrobou.</p>
<p>30. Zvážiť reštrukturalizáciu daní na energetické produkty, používaných v odvetviach, na ktoré sa vzťahuje EÚ ETS, zavedením dane zo zložky CO₂, zvážiť zvýšenie sadzby dane z motorovej nafty s cieľom zabezpečiť, aby zdanenie pohonných hmôt bolo v súlade s cieľmi klimatických zmien.</p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>
<p>31. Rozšíriť existujúce mýto podľa vzdialenosti a so zohľadnením emisií, ktoré sa vzťahuje na ťažké nákladné vozidlá, na automobily.</p>	<p>Systém elektronického výberu mýta je v SR zavedený od roku 2010. Od roku 2014 nadobudol účinnosť nový zákon o výbere mýta spolu so zavedením sadzby mýta. Pre výpočet mýta je smerodajný typ vymedzeného úseku cesty, kategória vozidla, počet náprav vozidla a emisná trieda vozidla EURO. Prijatá legislatíva v plnej miere zohľadňuje princíp „znečisťovateľ platí“. Spoplatnenie vozidiel podliehajúcich úhrade mýta (vozidlá s hmotnosťou nad 3,5 tony) je diferencované podľa emisných tried EURO s tým, že vozidlá zaradené do vyšších tried EURO sú spoplatňované nižšou sadzbou mýta v porovnaní s vozidlami znečisťujúcimi ovzdušie vo vyššej miere.</p> <p>V roku 2017 predložila Európska komisia návrh smernice o poplatkoch za používanie určitej dopravnej infraštruktúry ťažkými nákladnými vozidlami, ktorá navrhuje zaviesť diferenciáciu poplatkov podľa emisií CO₂. S tým však SR nesúhlasí vzhľadom na to, že certifikácia emisií CO₂ je len vo svojej počiatočnej fáze a ťažko odhadnúť jej záverečné východiská. Diferenciáciu na základe emisných tried EURO považujeme za optimálnu a spravodlivú a z hľadiska ochrany životného prostredia za dostatočnú.</p>

	<p>SR momentálne neuvažuje nad zavedením mýta aj pre osobné automobily, a to predovšetkým s prihliadnutím na historické špecifiká spolplatnenia pozemných komunikácií v SR, vzhľadom na ekonomicko-sociálnu situáciu a tiež na relatívne vysoké náklady verejného sektora súvisiace s týmto krokom. SR zastáva názor, že mýtom je potrebné spolplatiť najmä ťažké nákladné vozidlá, keďže práve tieto vozidlá predstavujú významný zdroj znečistenia ovzdušia.</p>
<p>32. <i>Urýchliť modernizáciu železničnej infraštruktúry, zlepšiť služby verejnej dopravy a vyvinúť alternatívne druhy cestnej dopravy.</i></p>	<p>Jednou z možností riešenia udržateľného dopravného systému je elektromobilita, ktorá je v súčasnosti vnímaná ako perspektívny alternatívny druh cestnej dopravy. Z tohto dôvodu predstavuje Stratégia rozvoja elektromobility v Slovenskej republike a jej vplyv na národné hospodárstvo, prijatá vládou SR v roku 2015, dôležitý krok v nasmerovaní SR na cestu znižovania negatívnych vplyvov dopravy na životné prostredie.</p> <p>MŽP SR v spolupráci s Ministerstvom hospodárstva SR pripravilo koncom roka 2016 „Národný politický rámec pre rozvoj trhu s alternatívnymi palivami“, schválený vládou SR. Na jeho základe bola prijatá schéma podpory pre vozidlá s elektrickým a hybridným pohonom (od novembra 2016 do decembra 2017) – refundácia nákladov pre kupujúceho do výšky 3 tis. EUR pre hybridný pohon a 5 tis. EUR pre elektrický pohon. Celkovo sa na projekt vyčlenilo 5,2 mil. EUR. Plánuje sa podpora obcí a miestnych orgánov pri prechode na elektromobilovú prepravu a pri výstavbe nabíjajúcich staníc na elektromobily. Do budúca sa tiež plánuje koncepcnejší plán podpory elektromobility na SR, na ktorom spolupracujú rezorty (MH SR, MŽP SR, MDaV SR, MF SR, MV SR) a zainteresovaní aktéri v elektromobilovom priemysle.</p> <p>MŽP SR podporilo tiež zavedenie nových autobusov s pohonom na CNG v Bratislave. Od roku 2016 platí znížená ročná sadzba dane za motorové vozidlo o 50 % pre vozidlá s hybridným, plynovým a vodíkovým pohonom, a elektromobily boli od daňovej povinnosti oslobodené.</p> <p>Stratégia rozvoja verejnej osobnej dopravy bola schválená v roku 2014 ako súčasť Strategického plánu rozvoja dopravnej infraštruktúry a jej cieľom je popísať reálny, aktuálny stav v oblasti verejnej osobnej dopravy, identifikovať príčiny tohto stavu a načrtnúť možnosti budúceho vývoja. Stratégia sa venuje pohľadu na verejnú osobnú dopravu z miestneho a regionálneho hľadiska v záujme zabezpečenia trvalo udržateľnej mestskej a regionálnej mobility.</p> <p>Ministerstvo dopravy a výstavby SR plánuje tiež vybudovanie nových plniacich staníc pre CNG a LNG, regionálne rozmiestnených na území SR, s využitím finančnej schémy EÚ Connecting Europe Facilities (CEF). V rámci aktuálneho Operačného programu Integrovaná infraštruktúra na roky 2014 – 2020 plánuje elektrifikáciu trate Devínska Nová Ves – Marchegg v rámci projektu Twin City Rail, ďalej Bánovce nad Ondavou – Humenné, Haniska pri Košiciach – Moldava nad Bodvou.</p> <p>Vláda SR schválila uznesením č. 223/2013 Národnú stratégiu rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR (Cyklostratégia). Obsahuje 30 opatrení zameraných na rozvoj cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR vrátane opatrení na podporu trvalo udržateľnej mobility v sídlach. Zabezpečením financovania implementácie opatrení sa zaoberá Trvalý finančný mechanizmus na implementáciu Cyklostratégie, schválený vládou SR v roku 2014.</p> <p>V programovom období 2014 – 2020 sa aj ďalej uvažuje s modernizáciou železničných tratí. Samotnej modernizácii bude predchádzať vypracovanie štúdie realizovateľnosti, ktorá by mala analyzovať súčasný stav železničnej infraštruktúry. Následne sa na tomto základe vytvorí, posúdiť a odporučiť alternatívy (technické riešenie), ktoré budú brať do úvahy celkovú sociálno-ekonomickú efektívnosť, dopady na životné prostredie, riziká a realizovateľnosť. Výsledkom štúdie by mal byť výber najvhodnejšieho variantu modernizácie železničných tratí za účelom ich</p>

	<p>zlepšenia tak, aby sa dosiahla vyššia rýchlosť, efektívnosť, bezpečnosť a spoľahlivosť železničnej infraštruktúry, ako i pohodlie a atraktivnosť železnice.</p> <p>K uskutočneným a prebiehajúcim projektom železničnej infraštruktúry patrí modernizácia železničnej trate Púchov – Považská Teplá, Dolný Hričov – Žilina, Dopravný uzol Bratislava (aktuálne vo fáze vypracovania štúdie realizovateľnosti), Dopravný uzol Žilina (aktuálne dokončenie projektovej prípravy).</p>
<p>33. Podporovať dobrovoľné plány riadenia poľnohospodárskych podnikov, v ktorých environmentálne ciele presahujú rámec národných požiadaviek, ktoré by oprávňovali na ďalšiu podporu, podporovať plány riadenia umelých hnojív a maštalného hnoja na úrovni poľnohospodárskych podnikov v oblastiach ohrozených dusičnanmi.</p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>
<p>34. Zvážiť, ako by sa platby mohli lepšie zamerať na ekologické dôsledky v rámci harmonizovaného programu rozvoja vidieka, vrátane platieb Natura 2000, ďalších agro-environmentálnych platieb a platieb na udržanie poľnohospodárstva v menej priaznivých oblastiach.</p>	<p>Vid' 2. Hlavný pokrok</p>
<p>35. Posilňovať stimuly pre poľnohospodárske postupy šetrnejšie k životnému prostrediu urýchlením identifikácie vlastníkov pôdy a rozvojom trhu s pozemkami.</p>	<p>V SR prebiehal od roku 1995 proces zakladania evidencie právnych vzťahov k pôvodným nehnuteľnostiam podľa zákona č. 180/1995 Z. z. zostavovaním registrov obnovenej evidencie pozemkov (tzv. ROEP). V súčasnosti možno konštatovať, že úloha je splnená na 99,44 %. Z celkového počtu 3 542 registrov je ukončených 3 522 registrov. Celkovo od roku 1991 bolo začatých 435 projektov „komplexných“ pozemkových úprav na výmere viac ako 418 tis. ha pôdy, z ktorých je ukončených 410 projektov pozemkových úprav.</p> <p>Vlastníci poľnohospodárskych pozemkov sú teda v SR identifikovaní. Extrémna rozdrobenosť pozemkového vlastníctva v SR však vyžaduje zvýšené tempo pozemkových úprav, lebo až po scelení pozemkov sa podporí rozvoj trhu s pozemkami. MPRV SR pripravilo novelizáciu zákona č. 140/2014 o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskeho pozemku. MPRV SR teda ukončilo identifikáciu vlastníkov pôdy a pripravuje zintenzívnenie procesu pozemkových úprav na Slovensku. MPRV SR už pripravilo a ešte aj pripravuje legislatívne nástroje na podporu rozvoja trhu s pozemkami.</p>

3. Tabuľka s vybranými ukazovateľmi

BASIC STATISTICS OF THE SLOVAK REPUBLIC (2016 or latest available year)*

(OECD values in parentheses)^a

PEOPLE AND SOCIETY					
Population (million)	5,4	(1 286)	Population density per km ²	111	(35)
Share of population by type of region:			Population compound annual growth rate, latest 5 years	0,1	(0,6)
Predominantly urban (%)	12	(48)	Income inequality (Gini coefficient)	0,25	(0,32)
Intermediate (%)	51	(27)	Poverty rate (% of population with less than 50% med.income)	8	(11)
Rural (%)	37	(25)	Life expectancy	76,7	(80,1)
ECONOMY AND EXTERNAL ACCOUNTS					
Total GDP (EUR, billion)	81		Imports of goods and services (% of GDP)	91	(29)
Total GDP (USD, billion, current PPPs)	166	(53 867)	Main exports (% of total merchandise exports)		
GDP compound annual real growth rate, latest 5 years	3,4	(1,8)	Vehicles other than railway or tramway rolling-stock, and parts and accessories thereof	27,0	
GDP per capita (1 000 USD current PPPs)	31	(42)	Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, television image and sound recorders and reproducers, and parts and accessories of such articles	20,6	
Value added shares (%)			Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof	12,3	
Agriculture	4	(2)	Main imports (% of total merchandise exports)		
Industry including construction	35	(25)	Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, television image and sound recorders and reproducers, and parts and accessories of such articles	20,1	
Services	62	(73)	Vehicles other than railway or tramway rolling-stock, and parts and accessories thereof	14,6	
Exports of goods and services (% of GDP)	93	(29)	Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof	12,5	
GENERAL GOVERNMENT					
Percentage of GDP					
Expenditure	42	(41)	Education expenditure	4,2	(5,2)
Revenue	40	(38)	Health expenditure	7,2	(7,8)
Gross financial debt	59	(112)	Environmental protection expenditure	1,0	(0,5)
Fiscal balance	-2	-(3)	Environmental taxes: (% of GDP)	1,7	(1,6)
			(% of total tax revenue)	5,6	(5,2)
LABOUR MARKET, SKILLS AND INNOVATION					
Unemployment rate (% of civilian labour force)	9,7	(6,3)	Patent applications in environment-related technologies (% of all technologies) ^b	10,4	(10,9)
Tertiary educational attainment of 25-to-64 year-olds (%)	22	(36)	Environmental management	5,2	(4,3)
Gross expenditure on R&D, % of GDP	1,2	(2,4)	Water-related adaptation technologies	1,1	(0,5)
			Climate change mitigation technologies	8,3	(8,6)
ENVIRONMENT					
Energy intensity: TPES per capita (toe/cap.)	3,0	4,1	Road vehicle stock (veh./100 inhabitants)		
TPES per GDP (toe/1 000 USD, 2010 PPPs)	0,11	(0,11)	Water stress (abstraction as % of available resources)	1	(9,7)
Renewables (% of TPES)	9,7	(9,7)	Water abstraction per capita (m ³ /cap./year)	106	(812)
Carbon intensity (energy-related CO ₂):			Municipal waste per capita, (kg/capita)	329	(520)
per capita (t/cap.)	5,4	(9,2)	Material productivity (USD, 2010 PPPs/DMC, kg)	2,3	(1,9)
per GDP (t/1 000 USD, 2010 PPP)	0,19	(0,24)	Land area (1 000 km ²)	48	(34 404)
GHG intensity: ^c			% of arable land and permanent crops	29	(12)
per capita (t/cap.)	7,6	(12)	% of permanent meadows and pastures	11	(23)
per GDP (t/1 000 USD, 2010 PPP)	0,27	(0,32)	% of forest area	40	(31)
Mean population exposure to air pollution (PM _{2.5}), µg/m ³	22,5	(14,5)	% of other land (built-up and other land)	20	(33)

* Values earlier than 2010 are not taken into consideration.

a) OECD value: where the OECD aggregate is not provided in the source database, a simple OECD average of the latest available data is calculated.

b) Higher-value inventions that have sought patent protection in at least two jurisdictions. Average of latest three years.

c) Excluding emissions/removals from land use, land-use change and forestry.

Source : Calculations based on data extracted from databases of the OECD, IEA/OECD, EUROSTAT and the World Bank.

4. Koordinácia spracovania a poďakovanie

Koordinátor spracovania správy:

Sekcia environmentálnej politiky, EÚ a medzinárodných vzťahov MŽP SR:

Martin Gergely

Poďakovanie:

Za pripomienky, nápady a podkladové materiály ďakujeme kolegom z Ministerstva životného prostredia SR a rezortných organizácii, menovite Márii Fischerovej a kolegom zo sekcie environmentálnej politiky, EÚ a medzinárodných vzťahov, Zuzane Lieskovej a ďalším kolegom zo Slovenskej agentúry životného prostredia, Mariane Bendíkovej a ďalším kolegom z Inštitútu environmentálnej politiky, kolegom zo sekcie vôd a pridružených organizácií (VÚVH, SVP), kolegom zo sekcie zmeny klímy a ochrany ovzdušia, kolegom zo sekcie ochrany prírody, biodiverzity a krajiny, kolegom zo sekcie environmentálneho hodnotenia a odpadového hospodárstva, kolegom zo sekcie environmentálnych programov a projektov, kolegom zo sekcie geológie a prírodných zdrojov, a kolegom z Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

Rovnako ďakujeme za pripomienky expertom OECD, menovite Nathalie Girouard, Frédérique Zegel, Carla Bertuzzi, Sarah Sentier, Annette Hardcastle, a v neposlednom rade Stálej misii SR pri OECD, konkrétne Mariane Pažinkovej za konzultácie ohľadom formátu a obsahu správy.

Chyby a opomenutia zostávajú zodpovednosťou koordinátora správy.